

Nationalkonservativa vindar ökar i Estland

En komparativ idéanalys om de två nationalkonservativa riksdagspartierna i Estland, *Isamaa* och *Ekre:s* ledande politiska idéer inför Europavalet 2024.

LUNDS UNIVERSITET

Kandidatuppsats EUHA30

Europastudier

Lund Universitet

Författare: Moa Rixman Lööf

Handledare: Mattias Nowak

VT 24

Abstract

The aim of this thesis is to comparatively map, systematically present and analytically discuss leading policy ideas articulated by the two nationalist/national conservative/populist parliamentary parties in Estonia, *Isamaa* and *EKRE*, in the run-up to the 2024 European Parliament elections. A special focus is oriented towards leading ideas and messages that are of great relevance and timeliness in the context of Estonia's active participation in EU co-operation and the war in Ukraine. The material from which the political message is taken is official party programmes. This analysis is conducted by utilizing the method comparative descriptive idea analysis, which in this study is methodologically joined with a semantic thematic analysis. The thesis is utilizing Cas Mudde, among others, theories to conceptualize the ideological components of right-wing populism and radical-right populism. The findings in the thesis shows that Ekre's leading ideas are characterised by nationalist, conservative, hard Eurosceptic, radical right, populist and nativist currents of thought. Isamaa's leading ideas are characterised by nationalist, conservative, soft Eurosceptic, neoliberal, pro-European, anti-authoritarian and nativist ideological currents, among others. In the two contexts of Estonia's active participation in EU co-operation and the war in Ukraine, there are both similarities and differences between the parties' leading ideas.

Key words:

Isamaa, Ekre, Estonia, nationalism, populism, national conservatism, Cas Mudde, right-wing populism, radical-right populism, European Union, Ukraine.

Abstract	1
1. Inledning	4
1.1. Syfte och frågeställning.....	6
1.2. Disposition.....	7
1.3. Tidigare forskning.....	7
1.4. Avgränsningar.....	9
2. Historisk bakgrund	9
2.1. Estlands nutida politiska historia.....	9
2.2. Partiet Isamaa:s historiska bakgrund.....	12
2.3. Partiet Ekre:s historiska bakgrund.....	13
3. Teoretiska och Metodologiska ramverket	15
3.1. Teoretiskt ramverk - konstruerandet av relevant begreppsapparat	15
3.1.1. Högerpopulism och dess ideologiska beståndsdelar.....	17
3.1.1.1. Nationalism.....	17
3.1.1.2. Nativism.....	18
3.1.1.3. Konservatism.....	19
3.1.1.4. Auktoritarism.....	20
3.1.1.5. Euroskepticism.....	21
3.1.1.6. Populism.....	22
3.1.2. Högerradikal populism i kontexten Estland.....	24
3.2. Metodologiska ramverket	26
3.2.1. Presentation av komparativ metod.....	26
3.2.2. Presentation av idéanalys.....	27
3.2.3. Presentation av beskrivande idéanalys.....	29
3.2.4. Semantisk tematisk analys.....	30
4. Material	32
4.1. Avgränsningar och tillgänglighet.....	32
4.2. Material.....	33
5. Analys	33
5.1. Partiet Ekre:s politiska idéer	34
5.1.1 Estlands aktiva EU-medlemskap.....	34
5.1.2. Gemensam europeisk säkerhetspolitik.....	37
5.1.3. Demografisk kris i Europa.....	38
5.1.4. Bevarandet av estnisk och europeisk kultur och identitet.....	38
5.1.5. Kriget i Ukraina.....	39
5.2. Partiet Isamaa:s politiska idéer	39
5.2.1 Estlands aktiva EU-medlemskap.....	39
5.2.2. Gemensam europeisk säkerhetspolitik.....	41
5.2.3. Demografisk kris i Europa.....	42
5.2.4. Bevarandet av estnisk och europeisk kultur och identitet.....	42
5.2.5. Kriget i Ukraina.....	43

6. Slutsatser	44
7. Förslag på vidare forskning	49
Källhänvisning	50
Tryckt material:.....	50
Digitalt material:.....	51

1. Inledning

Det geopolitiska och säkerhetspolitiska läget i Europa förändrades helt efter Rysslands invasion av Ukraina den 24 februari 2022. Sverige och Finland har lämnat neutralitetsprincipen bakom sig och blivit medlemmar i försvarsalliansen Nato, vilket kan betraktas som den största säkerhetspolitiska förändringen i Norden i modern tid.¹ År 2022 startade Tyskland det europeiska luftförvarssamarbetet *European Sky Shield Initiative* (ESSI), där 21 stater är idag medlemmar, för att delvis förstärka Natos luftförvar men även för att öka det europeiska förvarssamarbetet.² Under den senaste mandatperioden i Europaparlamentet, 2019 - 2024, har vikten av EU:s förvar och säkerhet ökat i parlamentariskernas arbete. Intresset för förvar och säkerhet ökade också bland EU:s medborgare och utgör idag den tredje största frågan inför det kommande val till Europaparlamentet i juni 2024.⁴ Generellt genomsyras många socio-politiska diskurser inom dagens EU av ett budskap som betonar vikten av djupgående europeiskt samarbete och integration, inte minst gällande säkerhetsfrågorna. Samtidigt ökar den ideologiskt kraftfulla höger rörelsen med nationalistiska, nationalkonservativa, euroskeptiska och högerpopulistiska vindar i stora delar av den europeiska unionen.⁵ Denna utveckling kan exemplifieras med bland annat de senaste riksdagsvalen i Nederländerna⁶ och i Slovakien⁷, samt i opinionsmätningarna inför Europavalet.⁸ Existensen av en diskursiv dikotomi där proeuropeiska versus euroskeptiska idéer och perspektiv står emot varandra är idag mycket tydlig. En medlemsstat i EU där aktörer inom höger rörelsen - nationalistiska och euroskeptiska - vindar har ökat kraftigt under de senaste åren är Estland. Sedan 2004 tillhör Estland både EU och Nato och har sedan dess varit en ledande röst för ett ökat samarbete inom såväl EU och NATO, som inom Baltikum, Östersjöregionen och inte minst Norden. Medan Estland är ett relativt litet land vad gäller dess yta och befolkningens mängd, så har den estniska statens ambitioner varit stora i relation till flera internationella samarbetsprojekt. I

¹Försvarsberedningen, *Allvarstid: Försvarsberedningens säkerhetspolitiska rapport 2023*, Regeringskansliet, Försvarsdepartementet, Stockholm, 2023: 11.

²Försvarsdepartementet, *Sverige har undertecknat avtal om europeiskt samarbete om luftförvar*, Regeringskansliet.

³Defence Industry Europe, *Greece and Turkey join European Sky Shield Initiative (ESSI)*.

⁴Europeiska Unionen, *EP Spring 2024 Survey: Use your vote - Countdown to the European elections*.

⁵Diverse begrepp som kan användas för att benämna tydligt högerorienterade ideologiska ställningstagande kommer att diskuteras utförligt i kapitel 3, det Teoretiska och Metodologiska ramverket. Redan här bör man dock påpeka att inom både forskning och inom massmedier används många olika begrepp och koncept för att beskriva liknande ideologiska perspektiv. Begrepp som nationalism, nationalkonservatism, euroskepticism, högerpopulism, liberalism m.fl. används ibland som utbytbara för att benämna mycket liknande ideologiska positioner, vilket kan resultera i konceptuell otydlighet, eller även ett "terminologisk kaos" (Cas Mudde, *The far right*, 2019). Därför är en noggrann och preciserad redogörelse av begreppsapparaten, och dess användning i analysen, av mycket stor vikt i denna uppsats.

⁶Fredrik Haglund, *Politisk jordbävning i Nederländska valet*, Europaportalen.

⁷Peter Johnsson, *Putinkramare tar över i Slovakien*, Utrikesmagasinet.

⁸Fredrik Haglund, *Prognos inför EU-valet: Mittenpartier behåller majoritet*, Europaportalen

detta sammanhang bör man ange att försvars- och säkerhetspolitik har länge varit i särskilt fokus i Estland då landet gränsar till Ryssland. Idéer om att den ryska staten kan utgöra ett existentiellt hot mot Estland har en lång historia. Efter Rysslands invasion av Ukraina har sådana idéer varit på frammarsch och relateras ofta till argument för ökade internationella säkerhetssamarbeten inom Östersjöregionen, Norden, EU och Nato. Dessa idéer och argument sammankopplas vanligtvis med viljan att utöka EU:s stöd till Ukraina. Den sittande estniska regeringens utrikespolitik och förhållningssätt till Ryssland tycks påverka även inrikespolitiken när det gäller ryska och belarusiska medborgare som är stadigvarande bosatta i Estland. Regeringen försöker att begränsa dessa minoriteters möjligheter att delta i politiska val, exempelvis i nästa lokalval 2025, då man anser att de ryska och belarusiska medborgarnas aktiva deltagande i estnisk politik kan generellt utgöra ett säkerhetshot⁹. Denna utveckling kan delvis relateras till den allmänna ökningen av nationalistiska, nationalkonservativa, högerpopulistiska och euroskeptiska vindar som blåser starkt inför kommande val till Europaparlamentet i juni 2024. I parlamentet finns två oppositionspartier, *Isamaa* och *Ekre*, vilka båda identifierar sig ideologiskt som nationalkonservativa, och är under skrivande stund Estlands två största partier.¹⁰ Det finns ett hav av begrepp som används när olika aktörer - medier, forskare, samhällsdebattörer, diverse experter - beskriver dessa två partier. Exempelvis beskrivs *Ekre* som “*konservativ*”¹¹, “*right-wing populism*”¹², “*nationalkonservativa*”¹³, “*högerpopulister*”¹⁴, “*euroscpticism*”¹⁵, och *Isamaa* benämns som “*liberalkonservativa*”¹⁶, “*national conservative*”¹⁷, “*conservative*”¹⁸ med flera. Användningen av dessa olika begrepp, där partierna beskrivs både som ideologiskt lika och olika, frambringar en nyfikenhet kring partiernas egentliga ideologiska ställningstagande. Mot den bakgrunden är det av akademiskt intresse för mig som författare att komparativt analysera dessa två partier och deras politiska idéer. Faktumet att båda dessa partier erhåller stort folkligt stöd och är representerade i det estniska parlamentet utgör i sig är ett intressant forskningsområde eftersom i ett bredare EU-kontext brukar det vanligtvis finnas endas *en*

⁹Andrew Whyte, Valner Väino, *Lawyer: Constitution does not allow for revoking Russian citizens' voting rights in Estonia*, ERR News.

¹⁰Andrew Whyte, Mirjam Mäekivi, *Ratings: Center Party support falls to five-year low*, ERR News

¹¹Linus Jegelevicius, *Estonia's Conservative EKRE leader Martin Helme: We are living in a very profoundly changing time and it is very difficult to foresee where we will end up*, The Baltic Times

¹²Mari-Liis Jakobson & Andres Kasekamp, *The impact of the Russia-Ukraine war on right-wing populism in Estonia*, European centre for populism studies, Bryssel, 2023

¹³Lubna El-Shanti, *Nationalkonservativa Ekre fördubblade stödet i estniskt lokalval*, Sveriges Radio.

¹⁴Katarina Koivisto, *Högerpopulister vinner terräng i Estland*, Hufvudstadsbladet.

¹⁵Daniel Robert Jarosak, *Euroscpticism and EKRE: How Nativism Influences the Euroscpticism of Estonia's Largest Populist Radical Right Party*, Masteruppsats, Tartu University, 2019

¹⁶Gustaf Antell, *Brist på partidisciplin kan fälla Estlands folkomröstning om äktenskapet - Ekre kräver att partiet Isamaa håller sitt löfte*, Svenska Yle

¹⁷Baltic News Network, *Isamaa – kingmaker in Estonia's new government building*

¹⁸Nele Kullerkupp, *Perling: Isamaa only conservative party in Estonia*, Postimees.

stor och betydelsefull nationalistisk/nationalkonservativt/euroskeptiskt riksdagsparti, som exempelvis *Sverigedemokraterna* i Sverige, *Sannfinländarna* i Finland, och *Lag och Rättvisa* i Polen. Dock är komplexiteten större i det estniska fallet på grund av de två olika och samtidigt stora partiernas ideologiska närhet. Utifrån den geopolitiska, utrikespolitiska och säkerhetspolitiska kontexten, samt med fokus på frågor om Rysslands krig i Ukraina såväl som europeisk integration, är det ytterst intressant att komparativt analysera partierna Ekre och Isamaa. De båda partierna och deras politiska idéer är högst levande och aktuella i dagens europeiska politik, inte minst inför det kommande Europavalet, vilket utökar forskningens relevans. Det faktum att det delvis förekommer ett vetenskapligt vakuum i relation till jämförande studier som fokuserar på just partierna Ekre och Isamaa och dess politiska idéer, motiverar ytterligare uppsatsens syfte.

1.1. Syfte och frågeställning

Syftet med denna studie är att komparativt kartlägga, systematiskt presentera och analytiskt diskutera ledande politiska idéer som inför valet till Europaparlamentet 2024 artikuleras av de två nationalistiska/nationalkonservativa/populistiska riksdagspartier i Estland, *Isamaa* och *Ekre*. Ett särskilt fokus orienteras mot ledande idéer och budskap som är av stor relevans och aktualitet i sammanhanget av Estlands aktiva deltagande i EU-samarbete samt Kriget i Ukraina. Materialet där det politiska budskapet är hämtat från är officiella partiprogram. Genom en komparativ beskrivande idéanalys som i denna studie sammanfogas metodologiskt med en semantisk tematisk analys, kommer de ledande politiska idéerna frambringas, analyseras och jämföras. Studien genomförs således med en noggrann användning och applicering av såväl den idéanalytiska metoden, kompletterad med en semantisk tematisk analys. I denna studie används följaktligen en beskrivande idéanalys såväl som en semantisk tematisk analys. I förhållande till detta syfte formuleras följande frågeställningar:

1. Vilka ledande politiska idéer artikuleras i aktuella partiprogram av två estniska riksdagspartier, Ekre och Isamaa, inför Europavalet 2024?
2. Vilka skillnader och/eller likheter finns det mellan partiernas artikulerade ledande politiska idéer i relation till två specifika kontexter: (a) Estlands aktiva deltagande i EU-samarbetet, samt (b) kriget i Ukraina?

När det gäller uppsatsens disposition kommer de två ovannämnda kontexterna att användas i konstruktionen av fem tematiska kategorier vilka strukturerar analyskapitlet. Härmed, i analysen skall de ledande politiska idéerna kartläggas och diskuteras under fem tematiska underkapitel. Dessa är: *Estlands aktiva EU-medlemskap, Gemensam europeisk säkerhetspolitik, Demografisk kris i Europa, Bevarandet av Estnisk och europeisk kultur och identitet* samt *Kriget i Ukraina*.

1.2. Disposition

I nästkommande kapitel kommer jag redogöra för tidigare forskning inom ämnet, det vill säga forskning som berör partierna Ekre och Isamaa och dess politiska idéer. Kapitel 2 presenterar studiens bakgrund och inleds med ett redogörande för Estlands nuvarande politiska historia för att sedan gå vidare till partierna Isamaa respektive Ekre:s historiska bakgrund. I kapitel 3 introduceras läsaren till det teoretiska och metodologiska ramverket som inleds med ett redogörande för teorin med konstruerande av relevant begreppsapparat för att sedan diskutera begreppens innebörd i relation till den samtida estniska kontexten. Fortsättningsvis i kapitel 3 presenteras studiens metoder som inleds med komparativ metod för att sedan gå vidare till idéanalys och beskrivande idéanalys och avslutningsvis redogörs semantisk tematisk analys. Det efterföljande kapitlet är en presentation av materialet och dess avgränsningar samt tillgänglighet. Därefter följer analysen i kapitel 5 där partiernas ledande idéer kartläggs, presenteras och diskuteras utefter fem konstruerade teman. Först presenteras Ekre:s idéer och därefter Isamaa:s. I kapitel 6 besvaras studiens frågeställningar i slutsatser på ett presenterande och sammanfattande sätt. Det sista kapitlet nämner kortfattat några förslag på vidare forskningsmöjligheter.

1.3. Tidigare forskning

Som tidigare nämndes i inledningen, förekommer det ett vetenskapligt vakuum vad gäller komparativa studier där partierna Ekre och Isamaa och dess politiska idéer jämförs. Inga vetenskapliga studier hittades på svenska eller engelska, men vill uppmärksamma att möjligheten finns att studier på estniska existerar. En forskningsstudie där enbart Isamaa analyserades kunde inte hittas, däremot hittades ett par studier med analys av partiet Ekre och dess politiska idéer. Forskarna Mari-Liis Jakobson och Andres Kasekamp skrev 2023 en studie vid namn *The impact of the Russia-Ukraine War on right-wing populism in Estonia*. Studien syftade till att undersöka hur Ekre har använt Rysslands invasion av Ukraina för att

öka sitt stöd bland den ryska minoriteten i Estland. Författarna menar att kriget har skapat både möjligheter och utmaningar för Ekre att öka sitt stöd. Bland annat beskriver författarna att Ekre exempelvis framför populistiska budskap och skyller krigets ekonomiska effekter på regeringens inkompetens samt att partiet förstärkt sin nativistiska agenda med påståenden om hur etniska ester kommer att bli en minoritet i sitt eget land vid massinvandring av ukrainska flyktingar. Författarna skriver följande:

“EKRE is in the paradoxical situation of being an Estonian nationalist party attempting to appeal to Estonia’s sizeable Russian minority, which shares its “traditional family values”, Euroscepticism, anti-establishment grievances, and resentment of Ukrainian refugees”.¹⁹

I och med att författarna nämner begrepp som högerpopulism, högerradikal populism, nationalism samt nationalkonservatism för att beskriva partiet Ekre i bara titel och abstract, bidrar studien underlag till varför det är av relevans att utföra denna här uppsatsens undersökning. Likväl bidrar den ovannämnda studien med att fungera som bakgrund till varför det är viktigt att analysera partiets ledande idéer inför Europavalet 2024 med fokus på Estlands aktiva deltagande i EU-samarbete samt kriget i Ukraina.

Natalia Barzani författade masteruppsatsen *En högerpopulistisk väg över Europa*. Syftet med studien var att kartlägga Sverigedemokraterna samt det polska partiet Lag & Rättvisas högerpopulistiska samt nationalistiska karaktärsdrag och därefter komparera dessa sinsemellan. Utifrån ett högerpopulistiskt och nationalistiskt perspektiv analyserade Barzani partiernas officiella partidokument genom en komparativ idéanalys²⁰. Studiens resultat indikerar att trots att det finns olika historiska, socioekonomiska och politiska kontexter i dessa två länder, finns det märkbara likheter när det gäller komponenter som är relevanta för den högerpopulistiska och nationalistiska ideologin.²¹ Trots att Barzani studie fokuserar på två partier från Sverige och Polen går det att anse att uppsatsen fortfarande är relevant för denna studie eftersom syftet, tillvägagångssättet och materialet är liknande.

Daniel Robert Jarosak författade masteruppsatsen *Euroscepticism and EKRE: How Nativism Influences the Euroscepticism of Estonia’s Largest Populist Radical Right Party* där syftet var att bevisa att i Ekre:s fall är nativistiska frågor relaterade till partiets euroskeptiska karaktär.

¹⁹Mari-Liis Jakobson & Andres Kasekamp, *The impact of the Russia-Ukraine war on right-wing populism in Estonia*, European centre for populism studies, Bryssel, 2023: 1

²⁰Natalia Barzani, *En högerpopulistisk väg över Europa*, Masteruppsats, Linnéuniversitetet, 2023: 3

²¹Natalia Barzani, *En högerpopulistisk väg över Europa*, Masteruppsats, Linnéuniversitetet, 2023: 67

Avhandling kommer till slutsatsen att EKRE är ett hårt euroskeptiskt parti och att dess hårda euroskeptiska övertygelser drivs av nativism.²² Återigen illustrerar denna tidigare studie att det finns en relevans att fortsätta analysera partiets ledande idéer inför Europavalet 2024 med fokus på Estlands aktiva deltagande i EU-samarbete samt kriget i Ukraina. Eftersom denna uppsats ämnar att fokusera på att komparativt analysera partierna Isamaa och Ekre:s ledande idéer inför Europavalet 2024 med fokus på Estlands aktiva deltagande i EU-samarbete samt kriget i Ukraina kan den ses som en fortsättning och komplement på studierna av Ekre och dess artikulerade politiska idéströmningar som Jakobson & Kasekamp och Robert Jarosak inlett.

1.4. Avgränsningar

I samband med noggrann genomgång av officiella partiprogram kom jag i kontakt med och upptäckte många olika idéer som behandlar en mängd olika sakpolitiska frågor. Idéer som inte direkt hänger ihop med estnisk europapolitik och säkerhetssituationen på grund av kriget i Ukraina inkluderas endast i begränsad utsträckning där det ansågs vara i enlighet i uppsatsens syfte. Exempelvis behandlas inte den estniska inhemska skattepolitiken i denna uppsats.

2. Historisk bakgrund

Detta kapitel inleds med ett beskrivande kapitel om Estlands nutida politiska historia i 2.1. Fortsättningsvis presenteras de två nationalkonservativa partierna Isamaa och Ekre historiska bakgrund i kapitel 2.2 och 2.3.

2.1. Estlands nutida politiska historia

“Under 1900-talets förra hälft upplevde esterna 20 år av frihet och självbestämmande. Denna period kom att prägla dem så starkt att de kunde uthärda de närmaste 50 åren av sovjetisk ockupation som varade 1944-1991.”²³

I syfte att förstå Estlands politiska historia och hur den samtida estniska politiken ser ut är det väsentligt att presentera en kort beskrivning av Estlands historia under 1990-talet. Hans Lepp skriver i boken *Drömmen om Estland* att under början av 1900-talet fick esterna uppleva

²²Daniel Robert Jarosak, *Euroscepticism and EKRE: How Nativism Influences the Euroscepticism of Estonia's Largest Populist Radical Right Party*, Masteruppsats, Tartu University, 2019: 57

²³Hans Lepp, *Drömmen om Estland*, Tallinn: Tallinna Raamtrükikoda, 2022:11

drömmen om frihet, vilket gått som en röd tråd genom det estniska folkets historia.²⁴ Efter sekel av växlande härskare i form av danskar, svenskar, tyskar och ryssar kungör Estland sig självständigt den 24 februari 1918²⁵. Författaren menar att ett relativt välmående land skapades och 1930-talet beskrivs som en lycklig tid där esterna skrev sin historia och själva valde politisk inriktning för landet. Lepp skriver att hans far var den första generationen som var ester, inte tyska eller ryska undersåtar, och där det estniska språket var landets officiella språk. Denna frihet blev kortvarig när andra världskriget närmade sig och Estland blev ockuperat av Sovjetunionen 1940, sedan av Nazityskland 1941 och slutligen igen av Sovjetunionen 1944, fortsätter författaren.²⁶ Det estniska folket hölls i ett järngrepp av den sovjetiska ockupationen, där befolkningen blev bestraffad om man talade om de övergrepp och hemsgheter de upplevde, fortsätter skribenten. Ingen gick säker och man lärde sig att ljuga, tuga och hålla inne på sin smärta och ångest. Talet tystnade i landet och över befolkningen.²⁷ Trots detta och alla de förbud Sovjetunionen hade lagt lyckades det estniska folket att bevara deras sångtraditioner, som funnits i esternas historia sedan 1850-talet. Detta ledde till att körfestivaler startades upp igen och under slutet av 1980-talet förenades befolkningen genom sångerna och deras dröm om frihet. Dessa händelser kallades senare för Den sjungande revolutionen och bland annat bidrog till Estlands och de övriga baltiska staternas frigörelse, skriver författaren.²⁸ Den sovjetiska ockupationen varade i nästan 50 år fram till 1991 innan esterna fick återigen uppleva självständighet och frihet, avslutar Lepp.²⁹

“Att Estland finns idag kan vi tacka de ester som genomlevde den sovjetiska ockupationen. Utan dem och deras sammanbitna tålamod och uthållighet hade varken Estland eller det estniska språket funnits idag.”³⁰

I boken *Thirty Years of Political Campaigning in Central and Eastern Europe* skriver författarna Marju Lauristin och Sten Hansson bland annat om Estlands politiska historia sedan Estlands återskapande av självständighet 1991. Författarna skriver att sedan 1991 har landets politiska utveckling definierats bland annat av ett delvis stabilt partisystem och en ideologisk stabilisering kring mitten av det traditionella vänster-höger/liberal-konservativa

²⁴Hans Lepp, *Drömmen om Estland*:11

²⁵För vidare forskning om Estlands självständighetsförklaring och det estniska frihetskriget 1918-1920, läs: Hans Lepp, *Drömmen om Estland*, Tallinn: Tallinna Raamutrükikoda, 2022 samt Vello Riomar, *Estniska frihetskriget 1918-1920*, Göteborg : Göteborgs universitet. Finsk-ugriska seminariet, 2002

²⁶Hans Lepp, *Drömmen om Estland*, Tallinn: Tallinna Raamutrükikoda, 2022:28-39

²⁷Ibid:152-153.

²⁸Ibid: 17

²⁹Ibid: 11

³⁰Ibid: 25-26

spektrumet. En konsekvent ekonomisk- och utrikespolitik samt en positiv inställning till europeisk integration har varit till Estlands fördel, menar skribenterna³¹. Utvecklingen av det estniska valsystemet med hjälp av radikala reformer och digitalisering av samhället är ett utmärkt exempel på en snabb postkommunistisk förändring av den politiska kulturen, skriver Lauristin och Hansson. De nordiska grannländerna har agerat modell för Estland och landet har skapat ett starkt civilsamhälle med demokratiska traditioner och en stabil politisk miljö, menar författarna.³² Den första regeringen efter valet 1992 bildades av det kristdemokratiska-nationalistiska partiet Pro Patria, vilket idag är partiet Isamaa,³³ och de har deltagit i styrande koalitioner mestadels sedan dess, fortsätter skribenterna. Övriga partier som Socialdemokraterna, Reformpartiet och Centerpartiet har alla en eller flera gånger ingått i styrande koalitioner sedan 1991, skriver författarna. Inget vänsterorienterat parti eller extremt parti har varit i makten sedan det första valet. 2019 tar den estniska politiska utvecklingen ett avsteg från den inslagna vägen sedan 30 år tillbaka, menar Lauristin & Hansson. Partiet Ekre och sin anti-liberala, eurosceptiska politik är anledningen till detta avsteg i den politiska utvecklingen när de får ökat stöd i valet 2019 och sedan ingick i den styrande regeringskoalitionen, anser författarna.

Författarna Daunis Auers and Andres Kasekamp ger sin politiska historiska kontext av Estland sedan landets återskapande av självständighet 1991 i boken *Comparing Radical-Right Populism in Estonia and Latvia*. Under den sovjetiska ockupationen skedde en markant demografisk förändring i Estland. Befolkningen i landet var mer än 90 procent etnisk estnisk vid slutet av andra världskriget men i slutet av 1980-talet hade befolkningen minskat till 63 procent, skriver författarna. Orsaken till detta var bland annat en omfattande invandring av rysktalande industriarbetare och chefer under ockupationen, menar författarna. Efter Sovjetunionens fall och Estlands återtagande av självständighet uppstod en mängd små, huvudsakligen marginella, nya högerradikala politiska partier vars drivande kraft var bland annat nationalism, fortsätter Auers och Kasekamp. Ett högerradikalt parti lyckades ta sig in i det estniska parlamentet 1992, skriver skribenterna. Förutom nationalism så var den demografiska förändringen något som drev dessa politiska rörelser, där de ville rensa landet från det sovjetiska arvet, "avkolonisera" landet och uppmuntra de invandrare från sovjettiden, främst rysktalande, att återvända "hem", skriver författarna. Efter anslutningen till EU 2004

³¹Marju Lauristin, & Sten Hansson. Estonia. I *Thirty Years of Political Campaigning in Central and Eastern Europe*, Milos Gregor and Otto Eibl, 27-48. Cham: Springer Nature, 2020:27

³²Marju Lauristin, & Sten Hansson. Estonia. I *Thirty Years of Political Campaigning in Central and Eastern Europe*, Milos Gregor and Otto Eibl, 27-48. Cham: Springer Nature, 2020:36

³³För vidare forskning, läs kapitel 2.2. eller Parliament of Estonia, *Isamaa Parliamentary Group*.

utbröt “monumentkriget” eller kampen om minnespolitik i Estland och detta blev en katalysator för återaktiveringen av den estniska radikalhögern under 2000-talet, skriver Auers och Kasekamp. Efter borttagande av några monument under 2004 ledde dessa händelser till att ett sovjetiskt krigsmonument “Bronssoldaten” flyttades i Tallinn 2007, vilket ledde till upplopp av främst rysktalande ungdomar och det blev en internationell kris med Ryssland, skriver författarna. Sedan dess har Ryssland fortsatt försökt att påverka politiken i Estland och de övriga baltiska staterna och vid vanligtvis isolerade fall av extremism utnyttjar ryska medier detta och använder termer som nynazism eller “återuppvaknandet av fascismen” för att beskriva de baltiska staterna, avslutar författarna.³⁴

2.2. Partiet Isamaa:s historiska bakgrund

“Isamaa Parliamentary Group is right-wing and conservative in its worldview, and its policies are primarily focused on defending the national interests and the security of Estonia”.³⁵

Partiet Isamaa Erakond, eller Fäderneslandet som det heter på svenska, skriver på *Parlement of Estonia* officiella hemsida att de är ett nationalkonservativt och marknadsliberalt parti som skapades genom sammanslagning av flera, huvudsakligen högerinriktade, politiska partier i Estland. Partiets historia startades 1988 när Estlands Nationella Självständighetsparti, eller ENIP, grundades av Tunne Kelam.³⁶ Isamaa skriver på sin egna officiella hemsida att de var det första icke-kommunistiska politiska parti i Estland under Sovjetunionens ockupation och partiet lade grunden till valkoalitionen Pro Patria, vilket vann valet i Estland 1992. År 1995 skapades partiet Pro Patria-unionen, även kallat Isamaaliit på estniska och Fosterlandsförbundet på svenska. Denna union var mellan partierna Pro Patria och ENIP.³⁷ 2006 gick Pro Patria-unionen ihop med det konservativa partiet Res Publica och 2018 bytte partiet namn till Isamaa, så som det även kallas idag.³⁸

Isamaa skriver på *Parlement of Estonia* officiella hemsida att de är mest kända av allmänheten i Estland för de radikala marknadsekonomiska reformer som genomfördes under början av 1990-talet efter att Estland återfått sin självständighet. Reformerna initierades av

³⁴Daunis Auers & Andres Kasekamp, Comparing Radical-Right Populism in Estonia and Latvia, I *Right-Wing Populism in Europe: Politics and Discourse*, Ruth Wodak, Majid Khosravinik and Birgitte Mral, 235-248. London: Bloomsbury Academic, 2015: 236-237

³⁵Parliament of Estonia, *Isamaa Parliamentary Group*.

³⁶Parliament of Estonia, *Isamaa Parliamentary Group*.

³⁷Isamaa, *About us*.

³⁸Parliament of Estonia, *Isamaa Parliamentary Group*.

Pro Patria-unionen och statsminister Mart Laar, som var en av grundarna till Pro Patria-unionen, efter valet 1992. Bland allmänheten var dessa reformer kända som chockterapi då de gav Estland snabba ekonomiska framgångar och ett positivt globalt rykte, avslutar Isamaa.³⁹ Partiet skriver på sin egen officiella webbplats att i Europaparlamentet tillhör de det Europeiska folkpartiet.⁴⁰

I tidningen *Nationalities Papers* skriver Rahva Hääul att det nationella koalitionspartiet ISAMAA (Pro Patria) grundades i oktober 1992. Partiet ingick i en koalition med Estlands kristdemokratiska parti, Estlands kristdemokratiska union, Estlands konservativa parti och Republikanska partiet. I artikeln är ISAMAA:s partiprogram inför valet i Estland 1992 medrefererat och de viktigaste punkterna som tas upp är: Liberalisera ekonomin och införa en radikal ekonomisk reform, konsolidera det statliga säkerhetssystemet, av-sovjetisera samhället, särskilt de rättsliga och brottsbekämpande systemen, prioritera individen, inte staten samt bilda en regering som bedriver en högerpolitik. I oktober 1992 bildade ISAMAA en regeringskoalition i parlamentet efter att ha vunnit valet, avslutar Hääul.⁴¹

“Isamaa has been a party that cares about Estonia, has helped develop the country alongside other political forces.”⁴²

I en intervju publicerad av tidningen Postimees säger den före detta estniska riksåklagaren Layly Perling att Isamaa är det enda konservativa partiet i Estland och anser att Isamaa passar henne bäst som öppen konservativ. Perling menar att Isamaa prioriterar nationella intressen samtidigt som de hedrar rättsstatsprincipen, frihet och västerländska värderingar. Partiet tror på att människor är smarta nog att fatta egna beslut och partiets medlemmar ser Estland som ett starkt, öppet, smart och framgångsrikt land, avslutar Perling.⁴³

2.3. Partiet Ekre:s historiska bakgrund

“The Estonian Conservative People’s Party is a national conservative party that is founded on the idea of the continuity of the Republic of Estonia and on the Constitution of the Republic of Estonia, and unites the people who stand for the nation state, the traditional values of society, and democratic principles”⁴⁴

³⁹Ibid

⁴⁰Isamaa, *About us*.

⁴¹Rahva Hääul, *Pro patria (ISAMAA) national coalition party* Nationalities Papers, 23(1), (1995) pp. 231–233

⁴²Nele Kullerkupp, *Perling: Isamaa only conservative party in Estonia*, Postimees

⁴³Nele Kullerkupp, *Perling: Isamaa only conservative party in Estonia*, Postimees

⁴⁴Parliament of Estonia, *Estonian Conservative People's Party Parliamentary Group*.

Partiet Eesti Konservatiivne Rahvaerakond eller Ekre, kallat Estlands konservativa folkparti på svenska, skriver på *Parlement of Estonia* officiella hemsida att de är ett nationalkonservativt parti. Partiet bildades när Estniska nationella rörelsen och Estniska folkunionen slogs samman 2012.⁴⁵ Författarna Daunis Auers and Andres Kasekamp i boken *Comparing Radical-Right Populism in Estonia and Latvia* att den Estniska nationella rörelsen uppenbarade sig i samband med debatterna om borttagandet av det sovjetiska krigsmonumentet i Tallinn. Även fast rörelsen inte registrerat sig som ett politiskt parti har den Estniska nationella rörelsen under de senaste åren varit den mest inflytelserika och sammanhängande högerradikala populistiska politiska kraften i Estland, skriver författarna. Estniska folkunionen var det parti som traditionellt företrädde landsbygdsbefolkningen, menar Auers och Kasekamp.⁴⁶ Mart Helme valdes som ordförande för partiet efter sammanslagningen 2012 och satt på positionen fram till 2020, då hans son Martin Helme tog över som ordförande. Under deras första val 2015 fick partiet 8.1 procent av rösterna och under valet 2019 fick de 17.8 procent av rösterna, avslutar Ekre.⁴⁷ På partiets egna officiella webbplats skriver de att Ekre är ett patriotiskt, principfast, estniskt parti vars uppdrag är att försvara Estlands nationella intressen och värden. Logotypen för Ekre är den estniska nationalblomman blåklint och den symboliserar partiets kärnvärden; Bevarandet av traditioner och nationella intressen.⁴⁸

I boken *Thirty Years of Political Campaigning in Central and Eastern Europe* skriver författarna Marju Lauristin och Sten Hansson att Ekre är ett anti-liberalt, eurosceptiskt, etnonationalistiskt parti som använder sig av högerpopulistisk retorik. I deras första val fick Ekre 8.1 procent av rösterna, vilket författarna menar berodde främst på deras hårda kampanj mot lagen om registrerat partnerskap för samkönade par som hade passerat 2014. Inför valet 2019 använde Ekre återigen av högerpopulistisk retorik, där de uttryckte hur de var emot den styrande eliten, immigration, liberala rättigheter och europeisk integration, skriver skribenterna.⁴⁹

⁴⁵Parliament of Estonia, *Estonian Conservative People's Party Parliamentary Group*

⁴⁶Daunis Auers & Andres Kasekamp, *Comparing Radical-Right Populism in Estonia and Latvia*, I *Right-Wing Populism in Europe: Politics and Discourse*, Ruth Wodak, Majid Khosravini and Birgitte Mral, 235-248. London: Bloomsbury Academic, 2015: 238

⁴⁷Parliament of Estonia, *Estonian Conservative People's Party Parliamentary Group*

⁴⁸Ekre, *Erakond*.

⁴⁹Marju Lauristin & Sten Hansson. Estonia. I *Thirty Years of Political Campaigning in Central and Eastern Europe*, Milos Gregor and Otto Eibl, 27-48. Cham:Springer Nature, 2020:34

Daniel Robert Jarosak skriver i masteruppsatsen *Euroscepticism and EKRE: How Nativism Influences the Euroscepticism of Estonia's Largest Populist Radical Right Party* att Ekre är ett relativt nytt radikalt högerpopulistiskt, hårt euroskeptiskt parti som förespråkar politik som främjar traditionella-och familjevärderingar. Jarosak menar att den hårda euroskepticismen bedrivs av nativism och att partiet förespråkat att den estniska regeringen ska lägga större vikt vid Estlands suveränitet.⁵⁰ Även författarna Mari-Liis och Andres Kasekamp skriver i artikeln *The impact of the Russia-Ukraine war on right-wing populism in Estonia* att Ekre är ett radikalt högerpopulistiskt parti som drivs av nativism, euroskepticism, auktoritarism och populism. Författarna skriver att i Europaparlamentet ingår Ekre i den antiryska falangen av gruppen Identitet och demokrati.⁵¹

3. Teoretiska och Metodologiska ramverket

Uppsatsens teoretiska-metodologiska ramverk inleds med en presentation av teorierna och efterföljs av en redogörelse av metoderna eftersom dessa dimensionerna integreras med varandra. De teoretiska resonemangen och konstrueringen av relevant begreppsapparat är av direkt intresse för möjligheten att tillämpa de metodologiska verktygen. I förhållande till material, syfte och frågeställning är teorierna valda. I det teoretiska ramverket i kapitel 3.1. presenteras den adekvata terminologin och dess samband i den estniska kontexten. I kapitel 3.2 presenteras metoderna i det metodologiska ramverket. De metoder som tillämpas i denna uppsats är komparativ beskrivande idéanalys med semantisk tematisk analys som en viktig tilläggskomponent till det idéanalytiska arbetet. Den beskrivande idéanalysen står i samspel med semantiskt tematisk analys i denna studie. Metoderna är valda i förhållande till materialet, syfte och frågeställning.

3.1. Teoretiskt ramverk - konstruerandet av relevant begreppsapparat.

För att metodologiskt kartlägga och diskutera ledande politiska idéer med hjälp av en beskrivande idéanalys och en semantisk tematisk analys är det av relevans att definiera vilka typer av idéer som behandlas och vad de betyder i det estniska fallet. Som tidigare nämnts, används en mängd olika begrepp när diverse aktörer beskriver partierna Isamaa och Ekre;

⁵⁰Daniel Robert Jarosak, *Euroscepticism and EKRE: how nativism influences the Euroscepticism of Estonia's largest populist radical right party*, Masteruppsats, University of Tartu: 2019

⁵¹Mari-Liis Jakobson & Andres Kasekamp, *The impact of the Russia-Ukraine war on right-wing populism in Estonia*, European centre for populism studies, Bryssel, 2023

exempelvis: *högerpopulism, konservatism, högerradikal populism, euroskepticism och nationalism*. Trots denna konceptuella mångfald identifierar partierna sig själva primärt som nationalkonservativa.⁵² Generellt, när det gäller starkt högerorienterade ideologiska aktörer runtom i Europa finns det en avsaknad av en gemensam terminologi bland forskare, vilket har resulterat i begreppsförvirring. Denna problematik behandlas av Ryszard Bobrowicz och Mattias Nowak i artikeln *Divided by the Rainbow: Culture War and Diffusion of Paleoconservative Values in Contemporary Poland*.⁵³ Härmed kan det estniska fallet placeras i en större teoretisk forskningskontext där behovet av tydliga definitioner är stor i samband med studier av högerpopulismen. I syfte att åstadkomma detta följs primärt konceptualiseringar och definitioner utvecklade av professor Cas Mudde.⁵⁴ Författaren påpekar i boken *The far right today* att det inte finns någon akademisk konsensus om de korrekta termerna för den breda högerrörelsen och de olika undergrupperna inom den. Författaren menar att den dominerande termen har förändrats under hela efterkrigstiden, där man under de första decennierna efter kriget tillämpade och beskrev dessa ideologiska rörelser som uttryck för "neofascism". Detta ersattes under 1980-talet med begreppet "extremhöger", "radikal höger" på 1990-talet, och "högerpopulism" i början av 2000-talet. Mudde menar att denna utveckling reflekterar förändringar inom både rörelsen själv, men också inom forskarvärlden som studerar den⁵⁵.

"The terminological chaos is not the result of fundamental differences of opinion over the correct definition; rather, it is largely the consequence of a lack of definitions."⁵⁶

Även i boken *Populist Radical Right Parties in Europe* skriver Cas Mudde om detta terminologiska kaos och hur olika författare och akademiker ibland inte ens ger en definition och använder istället diverse termer och i vissa fall flera olika begrepp för att beskriva exempelvis ett och samma parti.⁵⁷

Utifrån denna terminologiska oordning är det mycket viktigt att tydliggöra och definiera begreppen innebörd och precisera hur jag som författare använder dem i uppsatsen för att analysera politiska idéer som kartläggs i det studerade källmaterialet. Det är likväl viktigt att

⁵²Se inledningen.

⁵³ Ryszard Bobrowicz och Mattias Nowak, *Divided by the Rainbow: Culture War and Diffusion of Paleoconservative Values in Contemporary Poland*, Lund: Lund university, 2021: 3

⁵⁴Cas Mudde, *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007 samt Cas Mudde, *The far right today*, Cambridge: Polity Press, 2019

⁵⁵Cas Mudde, *The far right today*, Cambridge: Polity Press, 2019:15.

⁵⁶Cas Mudde, *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007:12

⁵⁷Cas Mudde, *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007:12

diskutera begreppens innebörd och mening i relation till den samtida estniska kontexten, vilket kommer att genomföras nedan. Detta motiveras även av Cas Mudde i båda hans böcker *The far right today* och *Populist Radical Right Parties in Europe* och författaren menar att det är en komplex situation men genom en förklarande diskussion och kontextualiseringar kan man definiera den relevanta terminologin.⁵⁸ Följaktligen konstrueras relevant begreppsapparat i kapitel 3.1.1. med en förklarande diskussion kring hur högerpopulism och dess ideologiska beståndsdelar - nationalism, nativism, konservatism, auktoritarism, euroskepticism, populism - konceptualiseras i denna uppsats och organiseras i underrubriker. Därefter diskuteras termerna högerpopulism kontra högerradikal populism i ett tydliggörande och definierade syfte i ytterligare en underrubrik. Avslutningsvis, i kapitel 3.1.2. utförs en diskussion kring högerradikal populism i den specifika estniska kontexten.

3.1.1. Högerpopulism och dess ideologiska beståndsdelar

I detta kapitel konstrueras relevant begreppsapparat med en förklarande diskussion och definition kring hur högerpopulism och dess ideologiska beståndsdelar: *nationalism*, *nativism*, *konservatism*, *auktoritarism*, *euroskepticism* samt *populism* konceptualiseras i denna uppsats och organiseras i underrubriker. Därefter i ytterligare en underrubrik diskuteras termerna högerradikal populism kontra högerpopulism utifrån en terminologisk ordning för att tydliggöra och definiera begreppens innebörd och precisera hur jag som författare använder dem i uppsatsen. I denna studie är det framför allt Cas Muddes definitioner som används för att konceptualisera högerpopulism men även med betydande inslag från andra akademiker.

3.1.1.1. Nationalism

Nationalism är ett konceptuellt begrepp som har beskrivits på olika sätt i ett större antal böcker och artiklar men i denna uppsats definieras nationalism som en politisk doktrin efter Cas Muddes definition. Författaren skriver i boken *Populist Radical Right Parties in Europe* att när man ser på studier och material om extremhögerens olika ideologier, inklusive högerpopulism, är "nationen" utan tvekan kärnbegreppet. Mudde menar därav att nationalism bör definieras först.⁵⁹ Nationalism är en politisk doktrin som strävar efter likhet mellan den politiska och den kulturella enheten, det vill säga nationen respektive staten. Det centrala målet för en nationalist är att uppnå en monokulturell stat och en nyckelprocess för att uppnå detta är genom intern homogenisering. Mudde menar att intern homogenisering säkerställer

⁵⁸Cas Mudde, *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press: 2007:12 och Cas Mudde, *The far right today*, Cambridge: Polity Press, 2019:15

⁵⁹Cas Mudde, *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press: 2007:16

att staten endast inkluderar människor från den “egna” nationen och kan åstadkommas genom ett antal olika strategier, bland annat separatism, assimilering och fördrivning. Ytterligare en nyckelprocess är extern exklusivitet, vars syfte är att få alla medlemmar av nationen inom statens territorium, vilket kan åstadkommas genom att flytta tillbaka alla extraterritoriella medborgare innanför nationens gränser, fortsätter författaren. Idag har nationalism flertalet undertyper, bland annat på grund av begreppsmässig tånjning och icke-kvalificerad användning av begreppet. Exempel på två undertyper är etnisk nationalism (“kulturell”, “racial”) och statlig nationalism (“medborglig”, “territoriell”, ”politisk”) som vanligtvis åtskiljs men i praktiken inkluderar nationalism alltid en kombination etnisk och statlig nationalism, anser Mudde.⁶⁰ Sverker Sörlin skriver i boken *Nationalism* att nationalism är nationens ideologi och i sin enklaste form kan ideologin definieras som en idé om att världens befolkning kan delas in i nationer.⁶¹ Var och en av dessa nationer har en legitim rätt till en egen stat, menar författaren.⁶² Nationalism kan utnyttjas för utbrett skiftande ideologiska och politiska ambitioner och kan uppträda som den viktigaste ideologiska dimensionen, som den gjorde i exempelvis Baltikum som en frihetsideologi.⁶³ Sörlin menar att nationalism påverkar och gör motstånd mot mångkulturella samhällen och en fördjupad europeisk integration.⁶⁴

3.1.1.2. Nativism

Nativism är en kombination av nationalism och främlingsfientlighet, skriver Cas Mudde i boken *Far right today*, och är en ideologi som innebär att stater uteslutande ska bebos av medlemmar av den inhemska gruppen (nationen). Nativismen menar att icke-inhemska element, oavsett om det handlar om personer eller idéer, utgör ett hot mot den homogena nationalstaten, skriver Mudde. Nativism är en av de ideologiska beståndsdelarna i högerradikal populism, menar författaren.⁶⁵ Hans Georg Betz presenterar i artikeln *Facets of Nativism: A Heuristic Exploration*, tre aspekter om nativism. Dessa tre är: ekonomisk nativism, välfärdschauvinism och symbolisk nativism. Betz definierar aspekterna följande:

“economic nativism, centred on the notion that jobs should be reserved for native citizens; welfare chauvinism, based on the notion that native citizens should be accorded absolute priority when it comes to social benefits; and

⁶⁰Ibid: 16-17.

⁶¹Sverker Sörlin, *Nationalism*, Lund: Studentlitteratur, 2015:5.

⁶²Ibid: 38

⁶³Ibid:93

⁶⁴Ibid:5

⁶⁵Cas Mudde, *The far right today*, Cambridge: Polity Press, 2019:23

symbolic nativism, advancing the notion that government should do everything to defend the cultural identity of a given national society”⁶⁶

Betz menar att tidigare var ekonomiska aspekter, bland annat oro för välfärdsstatens överlevnad, centrala för invandringsfientliga sentiment. Under senare år har symbolisk nativism, som grundats i ett försvar av nationell kulturell identitet, varit i centrum. Betz argumenterar för att symbolisk nativism har varit central för framgångar av högerradikala populistiska mobiliseringar.⁶⁷ Båda författarna beskriver radikala tendenser inom nativismen i deras definitioner.

3.1.1.3. Konservatism

“Although the conservatives belong to one of the oldest party families in Europe, their character and distinctiveness is much in dispute”.⁶⁸

Cas Mudde skriver i boken *Populist Radical Right Parties in Europe* att konservatism är ett allbekant svårdefinierat begrepp som har både en absolut och relativ innebörd, vilka frekvent blandas ihop. Konservatism i den relativa betydelsen innebär en önskan om att bevara status quo, varken återgå till det förflutna eller ha en progressiv förändring. “Att bevara” - från latinets “conservare” - blir därmed huvudpunkten inom det konservativa tänkandet.

Fortsättningsvis skriver Mudde att konservatism i sin absoluta innebörd hänvisar till en viss ideologi, där grundegenskaperna, i samtidens moderna politik är: nationalism, traditionalism, auktoritarism samt religiositet. Här finns en idémässig paradox vad gäller konservatismens förhållande till *högerpopulism*. I dagens europeiska politik används konservativa premisser och idéer av populistiska aktörer, i enlighet med deras syfte. Dock, i enlighet med ovanstående citat, tillhör konservativa politiker och deras tankegångar de äldsta ideologiska ramverken. Den klassiska konservatismen utvecklades mot slutet av 1700-talet var, bland annat, en kritik mot upplysningstidens idéer och den franska revolutionen. I enlighet med Edmund Burkes resonemang uttryckta år 1791 i den kända publikationen *Reflektioner om franska revolutionen* ansågs politikernas roll vara bevarandet av traditionella samhällsstrukturer och hierarkier.⁶⁹ Härmed var inte det populistiska inslaget - viljan att politisk mobilisera hela folket, hela populationen - särskilt närvarande.⁷⁰ Snarare artikulerades ambitioner och program som representerade de privilegierade samhällsklassernas intressen,

⁶⁶Hans-Georg Betz, Facets of Nativism: A Heuristic Exploration. I *Patterns of Prejudice*, 53 no.2. 111-135. 2019: 111.

⁶⁷Hans-Georg Betz, Facets of Nativism: A Heuristic Exploration. I *Patterns of Prejudice*, 53 no.2. 111-135. 2019: 111.

⁶⁸Cas Mudde, *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press: 2007:27

⁶⁹Edmund Burke, *Reflektioner om franska revolutionen*, Stockholm: Contra Förlag AB, 1989.

⁷⁰Redan här konceptualiserar jag populismen som, bland annat, den politiska viljan att popularisera sitt budskap bland bredda folkmassor, men en utförligare redogörelse över populismens innebörd kommer nedan i underkapitlet 3.1.1.7.

exempelvis monarkins, aristokratins, adelns, borgerskapets, och så småningom storföretagens. Först under andra delen av 1800-talet, i samband med framväxten av moderna nationer och nationella identiteter, blev allt fler konservativa tänkare och politiker mer och mer benägna att framställa idéer om bredare och mera samhällsomfattande utvecklingsprocesser, vilket resulterade i en ökande interaktion mellan konservatismen och nationalismen.

Vad gäller samspelet mellan konservativt och nationalistiskt tänkande, anser Cas Mudde att i högerpopulistiska partier används sig av båda "ismerna" och lojalitet mot nationen betonas starkt, vilket en del politiska aktörer argumenterar för med användning av begreppet patriotism.⁷¹ I denna studie används Muddes definition av konservatism som ett ideologiskt samtidsfenomen där idéer om bevarandet av traditionella system och värderingar är ihopblandade med en samhällsomfattande diskurs om hela nationens gemensamma intressen.

72

3.1.1.4. Auktoritarism

Auktoritarism definieras av statsvetaren Juan Linz i boken *An Authoritarian Regime: The Case of Spain* på följande vis:

“Authoritarian regimes are political systems with limited, not responsible, political pluralism; without elaborate and guiding ideology (but with distinctive mentalities); without intensive nor extensive political mobilization (except some points in their development); and in which a leader (or occasionally a small group) exercises power within formally ill-defined limits but actually quite predictable ones”.⁷³

Linz menar att den auktoritära regimen har fyra egenskaper. Den första egenskapen är begränsad politisk pluralism, som förverkligas med hjälp av avgränsningar av politiska partier, intressegrupper och den lagstiftande församlingen. Politisk legitimitet är den andra egenskapen som grundas i vädjan till känslor och identifiering av regimen som ett “necessary evil” för att strida mot igenkännliga samhällsproblem såsom underutveckling och uppror. Den tredje egenskapen är minimal politisk mobilisering och hämmande av regimkritiska verksamheter. Oklart definierade verkställande befogenheter är den fjärde egenskapen, där de ofta är vaga och skiftande, vilket används för att utöka den verkställande maktens

⁷¹Ibid:27

⁷²För jämförande forskning, se Torbjörn Tännsjö, *Konservatism*. Stockholm: Bilda förlag, 2001 samt Russell Kirk, *The Conservative Mind: From Burke to Eliot*. Washington, D.C.: Henry Regnery Company. 1953.

⁷³Juan J. Linz, *An Authoritarian Regime: The Case of Spain*, in *Cleavages, Ideologies, and Party Systems: Contributions to Comparative Political Sociology*, Erik Allardt and Yrko Littunene (eds) Helsinki: The Academic Bookstores, 1964: 251–83

befogenheter, skriver Linz.⁷⁴ Cas Mudde skriver i boken *Far right today* att auktoritarism är en term som syftar på tron på ett strikt ordnat samhälle och överträdelser av auktoriteten ska bestraffas hårt. "Problem" som exempelvis upplevda sexuella avvikelser eller drogmissbruk ser auktoritarismen det som lag och ordning frågar. Diverse avvikelser från vad som i nationalkonservativ anda uppfattas som " normalt " och bör bevaras enligt "status quo" principen, anses kunna förebyggas genom att återinföra "traditionell" eller "moralisk" utbildning i skolan, och genom en hård bestraffningsstrategi, menar Mudde.⁷⁵

3.1.1.5. Euroskepticism

Euroskepticism är ytterligare en ideologisk beståndsdel inom högerpopulism och innebär i en akademisk diskurs tvivel och misstro mot europeisk integration, skriver författarna Simona Guerra och Hans-Jörg Trenz i boken *European Union Politics*. Det finns olika typer av euroskepticism och dessa är hård- och mjuk euroskepticism. Hård euroskepticism innebär att man har ett principiellt motstånd mot EU och den europeiska integrationen, skriver författarna. Partier vars politik gentemot EU är synonymt med ett motstånd mot hela det europeiska integrationsprojektet eller som anser att deras land bör återkalla sitt EU-medlemskap använder sig av hård euroskepticism, fortsätter Guerra & Trenz. Mjuk euroskepticism innebär att det inte finns ett principiellt motstånd mot EU-medlemskap eller europeisk integration utan att man är orolig över ett eller ett antal politikområden, skriver skribenterna. Detta resulterar i att man artikulerar ett kvalificerat motstånd mot EU eller uttrycker en känsla av att det "nationella intresset" står i oenlighet med EU:s utveckling, skriver författarna. Motsatsen till euroskepticism är pro-europeisk.⁷⁶ Utifrån dessa definitioner är därmed skillnaden mellan de två termerna att hårda euroskeptiska partier är de som anser att EU, som det för närvarande är konstruerat, är skadligt för de olika medlemsstaterna eller de som vill lämna EU. Mjuka euroskeptiska partier är de som anser att EU är fördelaktigt och inte nödvändigtvis anser att deras land måste vägra europeisk integration eller samarbete. Däremot anser dessa partier att EU har blivit alltför politiskt integrerat. Författarna Guerra & Trenz har använt⁷⁷ Paul Taggart och Aleks Szczerbiaks definition av partibaserad euroskepticism, hård och mjuk euroskepticism från deras två akademiska verk *Opposing Europe? The Comparative Party Politics of Euroscepticism* volym 1 och 2. Dessa två akademiker har använt sig av kvalitativa forskningsmetoder, där de undersökt partiets retorik

⁷⁴Ibid: 251–83

⁷⁵Cas Mudde, *The far right today*, Cambridge: Polity Press, 2019:24-25

⁷⁶Simona Guerra & Hans-Jörg Trenz. Citizens and Public Opinion in the European Union. In *European Union Politics*, Michelle Cini & Nieves Pérez-Solórzano Borragán, 219-231, Oxford: Oxford University Press, 2019:220-229.

⁷⁷Ibid: 220.

och skrifter, för att komma fram till sina slutsatser. Taggart och Szczerbiak föreslår att fokusera på partiets offentliga uttalanden och publicerade partiprogram för att mäta hur euroskeptiskt ett parti är.⁷⁸ Fortsättningsvis skriver författarna att det råder stor förvirring kring euroskepticism och dess tillämpning och därmed hävdar de att analytiker måste vara noga med att se till att definitionerna av euroskepticism:⁷⁹

“definitions of party-based Euroscepticism are not over-inclusive and should refer specifically to party attitudes towards the European Union in principle and the EU’s current or future trajectory.”⁸⁰

Detta förtydligande av författarnas definition av begreppen hård och mjuk euroskepticism har motiverat valet av definition i denna studie och därmed kommer Taggart och Szczerbiaks konceptualisering av partibaserad euroskepticism att användas i detta arbete.⁸¹

3.1.1.6. Populism

“In the populist democracy, nothing is more important than the “general will” of the people, not even human rights or constitutional guarantees.”⁸²

Populism definieras enligt Cas Mudde i boken *Populist Radical Right Parties in Europe* som en ideologi vars utgångspunkt är att samhället är uppdelat i två antagonistiska och homogena grupper. Dessa är “den korrupta eliten” kontra “det rena folket”. Populism argumenterar att politiken bör vara en manifestation för folkets “allmänna vilja”, och det finns inget viktigare än det, inte ens konstitutionella garantier eller mänskliga rättigheter. Med andra ord, argumenterar Mudde för en konceptualisering av populism som en ideologi, vilket dock i praktiken även kan beskrivas i termer av ett allmänt perspektiv där politiska aktörer söker artikulera den organiskt uppfattade nationens gemensamma, enhetliga intresse.

Avslutningsvis skriver författaren att den populistiska ideologin högaktar folkets “sunda förnuft”.⁸³ I boken *The Global Rise of Populism* skriver författaren Benjamin Moffit att han anser att tidigare definitioner av populism har varit för vaga eller för breda.⁸⁴ Författaren

⁷⁸Paul Taggart & Aleks Szczerbiak, *Opposing Europe? The Comparative Party Politics of Euroscepticism vol.II*: New York, Oxford University Press, 2008:9

⁷⁹Paul Taggart & Aleks Szczerbiak, *Opposing Europe? The Comparative Party Politics of Euroscepticism vol.II*: New York, Oxford University Press, 2008: 238-239

⁸⁰Ibid: 239

⁸¹För jämförande forskning, se: Petr Kopecky and Cas Mudde, ‘The Two Sides of Euroscepticism: Party Positions on European Integration in East Central Europe,’ *European Union Politics*, 3 no.3 (2002) 297-326, Cas Mudde, ‘The Comparative Study of Party-Based Euroscepticism: the Sussex versus the North Carolina School,’ *East European Politics*, 28 no.2 (2012) 193-202 samt Sofia Vasilopoulou, ‘Varieties of Euroscepticism: The Case of the European Extreme Right,’ *JCER* 5 no.1 (2009) 3-23.

⁸²Cas Mudde, *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press: 2007:23.

⁸³Cas Mudde, *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press: 2007:23.

⁸⁴Benjamin Moffit, *The Global Rise of Populism: Performance, Political Style, and Representation*: Stanford, Stanford University Press, 2016:14

definierar populism som varken en ideologi, diskurs, strategi eller politisk logik utan konstaterar att:

“contemporary populism is a political style that is used by a wide range of actors across the world.”⁸⁵

Moffit fortsätter och förklarar att populism består av tre huvuddrag. Dessa tre är: dåligt uppförande, en kris eller ett hot samt vädjande till folket kontra eliten.⁸⁶ Ytterligare skriver författaren i sin slutsats att i det långa loppet är populism skadligt för demokratin.⁸⁷

Författarens definition av populism i denna text är intresseväckande eftersom med hjälp av den kan man förklara hur olika politiska ledare från olika partier i det politiska spektrumet kan definieras som populistiska. Diverse politiker kan vädja till en mängd olika människor i en nation genom att spela en viss roll. I denna studie används främst Muddes konceptualisering av populism samtidigt som Moffits perspektiv anses i teoretiskt avseende ligga nära.

Högerpopulism konceptualiseras i denna studie som ett politiskt begrepp med nationalism, nativism, konservatism, auktoritarism, euroskepticism samt populism som ideologiska beståndsdelar. Alla dessa beståndsdelar är av relevans för att kunna konceptualisera, diskutera och definiera vad högerpopulism som begrepp är. Som tidigare nämnt existerar det osämja och ett terminologiskt oenighet vad gäller definition och konceptualisering av högerpopulism. Det gäller likväl begreppet högerradikal populism. När Cas Mudde definierar högerpopulism leder det ibland till förvirring då författaren blandar ihop termen med högerradikal populism. Härmed är det mycket viktigt att tydliggöra och definiera begreppens innebörd och precisera hur jag använder båda begreppen i uppsatsen.

3.1.1.7. Högerradikal populism

Cas Mudde skriver i boken *“The far right today”* att han definierar *“far right”* som de på högerkanten som är *“anti-system”*, de som är fientligt inställda till liberal demokrati. *“Far right”* är indelad i två bredare undergrupper, fortsätter författaren, vilka är extremhögern och radikalhögern. Extremhögern förkastar demokratins kärna, det vill säga folksuveränitet och majoritetsstyre medan radikalhögern accepterar demokratins väsen, men motsätter sig de

⁸⁵ Benjamin Moffit, *The Global Rise of Populism: Performance, Political Style, and Representation*. Stanford, Stanford University Press, 2016:28

⁸⁶ Ibid: 29

⁸⁷ Ibid:148

grundläggande elementen i den liberala demokratin. Dessa är framförallt rättsstatsprincipen, maktindelning och minoritetsrättigheter, skriver Mudde. Både extremhögern och radikalhögern motsätter sig efterkrigstidens liberaldemokratiska konsensus, men på väsentligt olika sätt, fortsätter författaren.⁸⁸

“While the extreme right is revolutionary, the radical right is more reformist. In essence, the radical right trusts the power of the people, the extreme right does not.”⁸⁹

Cas Mudde skriver i boken *“The far right today”* att den högerradikala populismens ideologiska huvuddrag är nativism, auktoritarism och populism.

“At least in theory, populism is pro-democracy, but anti-liberal democracy. Consequently, the extreme right is, by definition, not populist, while the radical right can be – and, in the twenty-first century, predominantly is.”⁹⁰

I högerradikal populism kontra högerpopulism är därmed “radikalism” den avgörande skillnaden mellan termerna. Högerpopulisterna menar att det finns ett gap mellan makthavarna och folket, och är allmänt skeptiska till den representativa demokratin. Radikala högerpopulister är i större utsträckning “anti-system” orienterade, och motsätter sig traditionella demokratiuppfattningar, inklusive de grundläggande elementen i den liberala demokratin. Om exempelvis en politisk idé har ett mer radikaliserat uttryck genomsyras den då av starkare, ibland extrema, populistiska tendenser och inte endast allmänt högerpopulistiska. Dessa perspektiv på högerpopulism och radikal högerpopulism används och appliceras i denna studie.

3.1.2. Högerradikal populism i kontexten Estland

I detta kapitel sätts högerradikal populism i kontexten Estland utifrån författarna Daunis Auers and Andres Kasekamp i boken *Comparing Radical-Right Populism in Estonia and Latvia*. Författarna använder sig av Cas Muddes definition av högerradikal populism som definierades i kapitel 3.1.1. och diskuterar den högerradikala populistiska diskursen i Estland med nyckelpunkterna nativism, auktoritarism och populism.

Författarna Daunis Auers and Andres Kasekamp i boken *Comparing Radical-Right Populism in Estonia and Latvia* skriver att i det postkommunistiska Europa är nativism av ett helt annat

⁸⁸Cas Mudde, *The far right today*, Cambridge: Polity Press, 2019:15.

⁸⁹Ibid:15.

⁹⁰Ibid:15.

slag jämfört med de västeuropeiska staterna. En orsak till detta, menar författarna, är på grund av att under den kommunistiska perioden förekom det i princip inte någon invandring från tredje världen. Även under de postkommunistiska åren har en jämförelsevis låg ekonomisk utveckling i kombination av restriktiv invandringspolitik även begränsat invandringen, fortsätter Auers och Kasekamp. Nativismen saknar dock inte betydelse i Estland, menar författarna, då den är främst riktad mot de rysktalande som migrerade till Baltikum under den sovjetiska ockupationen snarare än andra synliga minoriteter i landet. Dessa demografiska problem drev till stor del självständighetsrörelserna i alla de tre baltiska staterna och talade om avkolonialisering och tvångsrepatriering av rysktalande för att "rena" de baltiska staterna. Författarna fortsätter och skriver att efter att Estland återtog sin självständighet infördes restriktiva medborgarskapslagar som gav automatiskt medborgarskap endast till de personer, och deras ättlingar, som hade haft medborgarskap före 1940. Auers och Kasekamp noterar att medan den första generationen av estniska högerradikala populistiska partier främst bedrev bekämpning av det sovjetiska arvet, har de under 2000-talet fokuserat på att motarbeta EU. Den estniska högerradikala populismen har anklagat det estniska parlamentet för "förräderi" och menar att de har brutit mot den estniska konstitutionen genom att ha överfört estnisk suveränitet till Bryssel, avslutar författarna.⁹¹

När det gäller auktoritarism skriver författarna Daunis Auers and Andres Kasekamp i boken *Comparing Radical-Right Populism in Estonia and Latvia* att i de baltiska staterna finns det ett starkt stöd för auktoritära regimer som sträcker sig tillbaka till 1930-talet. I Estland är detta dock mindre uttryckt.⁹² I början av 1990-talet under återupprättandet av självständigheten i Estland högaktades Konstantin Päts som nationens fader och hans milt auktoritära styre under 1930-talet är något som många ester minns med värme, skriver författarna.⁹³ Denna beundran för Päts har idag ersatts av fördömande för hans viljesvaga kapitulation till Sovjetunionen 1939-1940 och därmed är stödet för auktoritära regimer mindre uttalat i Estland idag, avslutar Auers och Kasekamp.⁹⁴

⁹¹Daunis Auers & Andres Kasekamp, *Comparing Radical-Right Populism in Estonia and Latvia*, I *Right-Wing Populism in Europe: Politics and Discourse*, Ruth Wodak, Majid Khosravinik and Birgitte Mral, 235-248. London: Bloomsbury Academic, 2015: 241.

⁹²Daunis Auers & Andres Kasekamp, *Comparing Radical-Right Populism in Estonia and Latvia*, I *Right-Wing Populism in Europe: Politics and Discourse*, Ruth Wodak, Majid Khosravinik and Birgitte Mral, 235-248. London: Bloomsbury Academic, 2015: 243.

⁹³Ibid:236

⁹⁴Ibid:243.

Avslutningvis skriver författarna Daunis Auers and Andres Kasekamp i boken *Comparing Radical-Right Populism in Estonia and Latvia* att populism är den mest etablerade komponenten av de tre nyckelpunkterna inom högerradikal populism i den postkommunistiska politiken. Bland annat har populistisk retorik inte varit ett hinder för att bilda och ingå i regeringskoalitioner, skriver författarna. Däremot är populism ett omstritt begrepp i de baltiska staterna där vissa hävdar att retorik mot korruption inte ovillkorligt är populistiskt, skriver Auers och Kasekamp, när forskning visar att det finns höga nivåer av elit korruption. Ytterligare skriver författarna att nya partier i Estland och de övriga baltiska staterna kommer oundvikligen att vara anti-elitistiska på grund av det faktum att de är *nya* och därmed behöver rättfärdiga sitt bildande och existens.⁹⁵

3.2. Metodologiska ramverket

Metoderna kommer att presenteras i följande ordning: Först kommer en förklaring och presentation av metoden komparativ analys i kapitel 3.2.1. Sedan presenteras idéanalys i kapitel 3.2.2 och i kapitel 3.2.3 redogörs vad beskrivande idéanalys är och hur metoden kommer tillämpas i denna studie. I det sista kapitlet 3.2.4. förklaras och presenteras metoden semantisk tematisk analys och hur den kommer tillämpas i denna studie.

3.2.1. Presentation av komparativ metod

Kerry Walk skriver i artikeln *How to write an Comparative Analysis* att det finns flera olika saker att jämföra och olika sätt att komparera dessa olika saker i akademiska texter. Exempelvis kan man bedöma två olika vetenskapliga processer, två historiska personer, två texter och så vidare, skriver författaren. Det finns "klassiska" jämförelser, där man väger A och B lika mycket, som kan handla om två liknande saker som har avgörande skillnader eller två liknande saker som har avgörande skillnader, men ändå visar sig ha överraskande gemensamma nämnare, redogör Walk. Det finns även "lins jämförelser", fortsätter författaren, där A väger mindre tungt än B och man använder A som en lins genom vilken man ser B.⁹⁶ I denna uppsats kommer en klassisk jämförelse att tillämpas.

Kerry Walk skriver i artikeln *How to write an Comparative Analysis* att för att skriva en bra jämförelse måste forskaren ta sin rådata, det vill säga de likheter och skillnader som har observerats i materialet, och få dem att hänga ihop till ett meningsfullt argument. Enligt

⁹⁵Ibid:244

⁹⁶Kerry Walk, *How to write an Comparative Analysis*, Writing Center, Harvard University, 1998.

författaren krävs fem element för att genomföra detta: *referensram*, *skäl för jämförelse*, *avhandling*, *organisatoriskt schema* samt *länkning mellan A och B*. *Referensram* innebär det sammanhang i vilket forskaren placerar de två saker som planeras att jämföra och kontrasteras, som exempelvis en teori, en idé, en fråga, ett tema, ett problem och så vidare, skriver Walk. Utan en *referensram* skulle en uppsats inte ha någon vinkel på materialet, inget fokus eller någon ram för forskaren att föreslå ett meningsfullt argument, menar författaren. *Skäl för jämförelse* innebär motiveringen och resonemanget till forskarens val av jämförelsegrunderna och låter läsaren veta varför valet är meningsfullt och medvetet, inte slumpmässigt, skriver skribenten. *Avhandling* innebär att författaren måste klargöra förhållandet mellan A och B i sin tes, då detta förhållande är kärnan i alla jämförelser och kontraster, fortsätter Walk. *Obligatoriskt schema* innebär hur forskaren organiserar sin text och det finns två grundläggande sätt: *Text-för-text*, där man diskuterar hela A och sedan hela B samt *punkt-för-punkt* där man varvar punkter om A med jämförbara punkter om B, skriver Walk. En nackdel med *punkt-för-punkt*-schema är att det kan uppfattas som ett ping-pong-spel, skriver författaren.⁹⁷ I en klassisk jämförelse, som tillämpas i denna uppsats, kan båda sätten användas menar skribenten⁹⁸ och utifrån den presenterade nackdelen med *punkt-för-punkt*-schema kommer *text-för-text*-schema att tillämpas. Walk understryker att oavsett vilket organisatoriskt schema som väljs behöver inte forskaren ge lika mycket tid till likheter och skillnader.⁹⁹ Avslutningsvis innebär *länkning av A och B* att författaren skapar länkar mellan A och B i analysen så att uppsatsen hålls ihop och länkar tillbaka till tesen, skriver Walk. Genom övergångsuttryck för jämförelse och kontrast som exempelvis *dessutom*, *på samma sätt*, *å andra sidan* och *tvärtom* skapar författaren dessa kopplingar, menar författaren.¹⁰⁰

I denna uppsats kommer de fem elementen att tillämpas för att skriva en bra jämförelse och besvara den andra frågeställningen.¹⁰¹

3.2.2. Presentation av idéanalys

Författaren Ludvig Beckman skriver i boken *Grundbok i idéanalys* att idéanalys är en metod som åsyftar till det vetenskapliga studiet av ett artikulerat budskap. Författaren menar att

⁹⁷Kerry Walk, *How to write an Comparative Analysis*, Writing Center, Harvard University, 1998.

⁹⁸Ibid.

⁹⁹Kerry Walk, *How to write an Comparative Analysis*, Writing Center, Harvard University, 1998.

¹⁰⁰Ibid.

¹⁰¹För vidare forskning om komparativ metod, se: Denk, Thomas, *Komparativ metod*, Lund: Studentlitteratur, 2002.

metoden är ett samlingsnamn för olika tänkbara sammanställningar av syften, frågeställningar och analystekniker som kan tillämpas till att studera ett artikulert budskap. Syftet med en idéanalys är att antingen beskriva, förklara eller ta ställning till ett material, fortsätter Beckman.¹⁰²

“Idéer och ideologier är närvarande i alla sociala sammanhang och påverkar människors tankar, tal och handlingar.”¹⁰³

Författarna Göran Bergström och Per-Anders Svärd skriver i boken *Textens mening och makt* att benämningen “idé” är flertydig och kan syfta till en tillfällig tanke eller mental representation. När det gäller idéanalys åsyftar författarna till att idéer är tankekonstruktioner som kännetecknas av en viss varaktighet och stabilitet och inte kortlivade tankar. Bergström och Svärd menar att dessa tankekonstruktioner innefattar bland annat verklighetsomdömen, värdeomdömen, samt handlingsföreskrifter. Ytterligare skriver författarna att när det gäller idéanalys är de inte intresserade av idéer som psykologiska processer som sker i enskilda människors huvuden, utan att de ser idéer som sociala fenomen som har utmärkande materiella villkor och får påtagliga konsekvenser i samhället.¹⁰⁴ Denna definition av begreppet idé kommer att tillämpas i denna uppsats.

Författarna Göran Bergström och Per-Anders Svärd skriver i boken *Textens mening och makt* att idéanalyser kan vara av olika sorter men de förs samman av ett antal gemensamma antaganden. Ett av antaganden som redogörs av författarna är den hermeneutiska insikten att människor är meningsskapande varelser. Människan använder språket för att kommunicera, för att samarbeta samt att ge mening till sitt liv och vi måste sätta oss in i hur människan ser på världen för att kunna förstå dem och deras samhällen. Fortsättningsvis redogör skribenterna om ett annat mer vetenskapsteoretiskt antagande som handlar om möjligheten att studera idéer.^{105 106}

“Grundtanken är att människors idéer kan lämna materiella spår efter sig som möjliggör empiriska undersökningar”.¹⁰⁷

¹⁰²Ludvig Beckman, *Grundbok i idéanalys: det kritiska studiet av politiska texter och idéer*, Stockholm: Santérus, 2005: 9-12

¹⁰³Göran Bergström & Kristina Boréus (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 4., [utök.] uppl., Lund: Studentlitteratur, 2018:133

¹⁰⁴Göran Bergström & Kristina Boréus (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 4., [utök.] uppl., Lund: Studentlitteratur, 2018:133-134

¹⁰⁵Ibid:139

¹⁰⁶För vidare information och kunskap: Göran Bergström & Kristina Boréus (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 4., [utök.] uppl., Lund: Studentlitteratur, 2018

¹⁰⁷Göran Bergström & Kristina Boréus, *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*:139

Idéanalytiska studier kan ha konkreta syften, där de tre huvudsakliga syftena kan vara förklarande, idékritiska och beskrivande, skriver Göran Bergström och Per-Anders Svärd skriver i boken *Textens mening och makt*. Författarna redogör att det har förekommit att dessa syften kombineras i samma idéstudie men de menar att ur forskningsdesignerns perspektiv bör dessa syften hållas isär i en analys då de kräver olika typer av idéanalytiska verktyg. Det finns fyra varianter av idéanalys och i denna uppsats kommer beskrivande idéanalys att presenteras och tillämpas.¹⁰⁸

3.2.3. Presentation av beskrivande idéanalys

Författarna Göran Bergström och Per-Anders Svärd skriver i boken *Textens mening och makt* att en beskrivande idéanalys åsyftar till att beskriva de idéer som studeras. Författarna redogör att beskrivningen måste åstadkomma mer än att återge innehållet i ett material för att räknas som ett vetenskapligt bidrag. Beskrivningen måste frambringa några nya resultat för att den ska utgöra en analys och följaktligen erbjuda ett vetenskapligt mervärde, menar skribenterna.¹⁰⁹ Utifrån detta är därmed en nackdel med beskrivande idéanalys att undersökningen kan bli sammanfattande och inte erbjuda ett vetenskapligt mervärde. I denna uppsats kommer dock Clifford Geertz *Thick description* att tillämpas för att ge beskrivningen av idéer hög kvalitet, ett analytiskt djup, validitet och kredibilitet samt ett sätt att noggrant, systematiskt och reflexivt analysera de beskrivna idéerna. En *thick description* går längre än att bara beskriva fakta, händelser eller i denna uppsats idéer, och ger en djupare tolkning av idéernas betydelser, sammanhang och implikationer.¹¹⁰ Genom tillämpningen av Geertz *thick description* kommer beskrivningen av idéerna inte att bli sammanfattande och kommer att erbjuda ett vetenskapligt mervärde.

I boken *Textens mening och makt* skriver författarna Göran Bergström och Per-Anders Svärd att en beskrivande idéanalys åsyftar till studier som försöker exempelvis försvara eller kritisera en viss tolkning av en text, säga något om materialet som inte säger sig självt, göra en ny tolkning av texter som studerats tidigare eller göra jämförelser mellan olika idéer. En sådan jämförelse kan exempelvis handla om att beskriva hur ett system av idéer har förändrats från en viss tidpunkt till en annan eller skillnader och likheter mellan olika idéer

¹⁰⁸Ibid: 140

¹⁰⁹Göran Bergström & Kristina Boréus (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 4., [utök.] uppl., Lund: Studentlitteratur, 2018:140-141.

¹¹⁰För vidare forskning kring Clifford Geertz och *Thick description*, se: Geertz, Clifford, *The interpretation of cultures*. New York, N.Y.: Basic Books, 1973.

vid en viss tidpunkt eller från en tidpunkt till en annan. Författarna redogör att en beskrivande idéanalys ställer sig frågor av följande karaktär: Vilka idéer uttrycks i texten och hur förhåller sig idéerna till varandra? Är tidigare beskrivningar av idéerna korrekta? Har det skett någon historisk förändring i de idéer som undersöks?¹¹¹ Utifrån detta motiveras valet av metod för att kunna besvara denna uppsats frågeställning.

En beskrivande analys är aldrig en neutral återgivning av vad som finns i materialet, understryker Bergström och Svärd. Detta på grund av att varje beskrivning av ett idéinnehåll utgör en tolkning av materialet när forskaren försöker rekonstruera idévärlden i materialet. Författarna menar att ett visst mått av argumentation till varför ett material bör begripas på ett visst sätt innehåller därmed alltid en beskrivande idéanalys.¹¹² Detta utgör en nackdel med denna metod, eftersom det enkelt blir subjektivt.

En beskrivande idéanalys trovärdighet är beroende av att arbetet har genomförts på ett systematiskt sätt, fortsätter skribenterna. Det är viktigt att forskaren är tydlig med vilken ambition studien har, vilken analysapparat som ska appliceras för att sortera och klassificera materialet samt vilka jämförelsepunkter som används.¹¹³ Utifrån detta har metoden semantisk tematisk analys valts som tilläggskomponent till det idéanalytiska arbetet i denna studie för att systematiskt organisera och sortera de beskrivande idéerna.

3.2.4. Semantisk tematisk analys

I denna uppsats handlar den tematisk-analytiska aspekten om tillämplig av semantisk tematisk analys, vilket är en viktig tilläggskomponent till det idéanalytiska arbetet i denna studie. Den beskrivande idéanalysen går följaktligen hand i hand med semantisk tematisk analys i denna studie.

“Through its theoretical freedom, thematic analysis provides a flexible and useful research tool, which can potentially provide a rich and detailed, yet complex account of data”¹¹⁴.

¹¹¹Göran Bergström & Kristina Boréus (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 4., [utök.] uppl., Lund:Studentlitteratur, 2018:140-141.

¹¹²Ibid:141.

¹¹³Göran Bergström & Kristina Boréus (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 4., [utök.] uppl., Lund:Studentlitteratur, 2018:141

¹¹⁴Virginia Braun & Victoria Clarke, *Using thematic analysis in psychology*. *Qualitative Research in Psychology*, Volume 3 (2), 77-10, 2006: 5.

Författarna Virginia Braun och Victoria Clark skriver i artikeln *Using thematic analysis in psychology* att en tematisk analys är en metod för att identifiera, beskriva, organisera, analysera och rapportera mönster (teman) i data. Tematisk analys innebär att man söker igenom en datamängd, vare sig det är ett antal texter, intervjuer eller fokusgrupper, för att hitta upprepade mönster och teman av mening. Forskarna menar att tematisk analys är inte knuten till något befintligt teoretiskt ramverk och kan därför användas inom olika teoretiska ramverk. Fortsättningsvis skriver författarna att eftersom tematisk analys inte kräver de detaljerade teoretiska och tekniska kunskaper som krävs för metoder som exempelvis grundad metod och diskursanalys, kan metoden erbjuda en mer tillgänglig form av analys. Därmed finns det en mängd olika sätt att använda tematisk analys och en del av flexibiliteten hos metoden är att den låter forskaren bestämma teman på ett antal olika sätt. Det viktiga är att forskaren är konsekvent i hur hen gör detta inom en viss analys, menar Braun och Clark. Däremot understryker de att en tydlig avgränsning av denna metod kommer att vara användbar för att säkerställa att de som använder tematisk analys kan göra aktiva val om den särskilda form av analys de ägnar sig åt. Ytterligare skriver författarna att det viktiga är att den färdiga produkten innehåller en redogörelse, inte nödvändigtvis så detaljerad, för vad som har gjorts och varför.¹¹⁵

Det finns några överenskomna tillvägagångssätt för tematisk analys¹¹⁶ och i denna uppsats kommer semantisk tematisk analys presenteras och tillämpas. Semantisk tematisk analys identifierar teman inom de explicita eller ytliga betydelseerna och innehållet av data och fokuset ligger på den bokstavliga betydelsen av de ord och fraser som används i data, skriver Virginia Braun och Victoria Clark i artikeln *Using thematic analysis in psychology*. Författarna menar att i idealfallet innebär den analytiska processen en utveckling från beskrivning, där data har organiserats för att visa mönster i semantiskt innehåll och sammanfattats, till tolkning, vilket utgör ett försök till att teoretisera betydelsen av mönstren och deras bredare betydelser.¹¹⁷ Detta går hand i hand med beskrivande idéanalys och hur beskrivningen måste frambringa några nya resultat för att den ska utgöra en analys och följaktligen erbjuda ett vetenskapligt mervärde,¹¹⁸ vilket motiverar valet av semantisk tematisk analys som tilläggskomponent till det idéanalytiska arbetet i denna studie.

¹¹⁵Virginia Braun & Victoria Clarke. *Using thematic analysis in psychology*. Qualitative Research in Psychology, Volume 3 (2), 77-101, 2006: 4-10

¹¹⁶För vidare forskning, se Virginia Braun & Victoria Clarke, *Using thematic analysis in psychology*. Qualitative Research in Psychology, Volume 3 (2), 2006: 77-101.

¹¹⁷Virginia Braun & Victoria Clarke. *Using thematic analysis in psychology*. Qualitative Research in Psychology, Volume 3 (2), 77-101, 2006: 13

¹¹⁸Se kapitel 3.1.3. om beskrivande idéanalys.

Virginia Braun och Victoria Clark skriver i artikeln *Using thematic analysis in psychology* att en tematisk analys genomförs i sex analysfaser: Steg 1: Bekanta dig med uppgifterna, Steg 2: Generering av initiala koder, Steg 3: Söka efter teman, Steg 4: Granskning av teman, Steg 5: Definiera och namnge teman, Steg 6: Analys och rapportering.¹¹⁹ Dessa sex analysfaser kommer att tillämpas i det idéanalytiska arbetet.

4. Material

I detta kapitel kommer materialet att presenteras och diskuteras. Kapitel 4.1. kommer avgränsningar och tillgänglighet att presenteras och i kapitel 4.2. presenteras det valda materialet.

4.1. Avgränsningar och tillgänglighet.

Utifrån arbetets fokus på de nationalkonservativa partierna Isamaa och Ekre:s ledande politiska idéer har jag valt att fokusera på partiernas partiprogram inför Europavalet 2024. Dessa utgör grunden till analysen. Tidsperioden som studeras är augusti 2023 till april 2024, det vill säga början av partiernas politiska kampanj inför Europavalet till april då båda partierna har presenterat sitt partiprogram inför Europavalet. Detta är tillräckligt lång tid för att ha tillgång till en adekvat mängd empiriskt underlag i form av diverse partiprogram, som detta är en tillräckligt kort tid för att undvika större skillnader eller anpassningar i ett av partiernas politik.

Tillgängligheten av material till denna uppsats har delvis varit svår. Eftersom båda partier är estniska är materialet huvudsakligen på estniska, men eftersom jag inte kan estniska har jag behövt hitta relevant material på engelska. Gällande partiet Isamaa har det varit större åtkomlighet till relevant material på engelska på deras egna hemsida.¹²⁰ Däremot gällande partiet Ekre har det varit svårt och mycket arbete att hitta relevant material på engelska. På deras egna hemsida finns inget relevant material på engelska.¹²¹ Det finns relevant material på engelska på olika medier men detta var dock inte likvärdigt med materialet om partiet Isamaa. På grund av detta fick jag översätta materialet på Ekre:s hemsida från estniska till engelska med hjälp av min estniska vän. Detta har lett till att markant mer tid har lagts på att hitta

¹¹⁹För vidare forskning, se Virginia Braun & Victoria Clarke, *Using thematic analysis in psychology*. Qualitative Research in Psychology, Volume 3 (2),77-101, 2006

¹²⁰Isamaa, *Isamaa's programme for the European Parliament elections in 2024*

¹²¹EKRE, *EESTI EEST EUROOPAS!* "EKRE PROGRAMM 2024. AASTA EUROOPA LIIDU PARLAMENDI VALIMISTEKS.

relevant material för partiet Ekre, än för partiet Isamaa. Tillgängligheten till relevant material har varit svår gällande partiet Ekre jämfört med partiet Isamaa där tillgängligheten varit större.

4.2. Material

Denna studie är baserad huvudsakligen på partierna Isamaa och Ekre:s partiprogram inför Europavalet 2024. Isamaa:s partiprogram “*Isamaa’s programme for the European Parliament elections in 2024*”, publicerades den 16 april 2024 på deras officiella webbplats och finns på både estniska och engelska. Ekre:s partiprogram “*EESTI EEST EUROOPAS! EKRE PROGRAMM 2024. AASTA EUROOPA LIIDU PARLAMENDI VALIMISTEKS*”¹²² publicerades den 23 mars 2024 på deras officiella webbplats och finns endast på estniska. I materialet finns det inga sidnummer utan det är omfattande sammansatta texter. Vid citat kommer full referens med fotnot finnas men inga sidnummer kommer att anges.

5. Analys

I följande analyskapitel kommer de två nationalistiska/nationalkonservativa/populistiska riksdagspartierna i Estland, *Isamaa* och *Ekre*:s ledande politiska idéer komparativt kartläggas, systematiskt presenteras och analytiskt diskuteras under fem tematiska underkapitel. Dessa är: *Estlands aktiva EU-medlemskap*, *Gemensam europeisk säkerhetspolitik*, *Demografisk kris i Europa*, *Bevarandet av Estnisk och europeisk kultur och identitet* samt *Kriget i Ukraina*. Temana har konstruerats med hjälp av sex analysfaser inom metoden semantisk tematisk analys som tidigare definierats i enlighet med forskarna Virginia Brauns och Victoria Clarks metodologiska perspektiv.¹²³ I enlighet med Göran Bergströms och Per-Anders Svärds metodologiska perspektiv bör en idéanalys inte endast vara en redogörande beskrivning, utan kompletteras med djupare analytiskt insikt i ämnet¹²⁴, vilket i denna analys genomförs med löpande analytisk diskussion i underrubrikerna. Utifrån vad materialet erbjuder är underrubrikerna av olika storlek. De ledande politiska idéerna som analyseras är artikulerade i aktuella, officiella partiprogram inför valet till Europaparlamentet 2024. Först kartläggs och diskuteras partiet Ekre och dess politiska idéer i kapitel 5.1. sedan avslutas kapitlet med en redogörelse och diskussion om partiet Isamaa:s politiska idéer i kapitel 5.2.

¹²²Översättning till Engelska av författaren: "FOR ESTONIA IN EUROPE!" EKRE PROGRAMME FOR THE 2024 ELECTIONS TO THE EUROPEAN PARLIAMENT"

¹²³Se kapitel 3.2.4. Semantisk tematisk analys.

¹²⁴Se kapitel 3.2.3. Beskrivande idéanalys.

5.1. Partiet Ekre:s politiska idéer

I detta kapitel kartläggs och diskuteras partiet Ekre:s ledande politiska idéer från partiets partiprogram inför Europavalet 2024. Idéerna beskrivs och reflekteras genom fem olika teman och dessa organiseras i underrubriker. Temana är: *Estlands aktiva EU-medlemskap*, *Gemensam europeisk säkerhetspolitik*, *Demografisk kris i Europa*, *Bevarandet av Estnisk och europeisk kultur och identitet* samt *Kriget i Ukraina*.

5.1.1 Estlands aktiva EU-medlemskap

När det gäller den estniska statens EU-medlemskap artikulerar Ekre en ledande politisk idé om att den europeiska unionen och, generellt hela den europeiska integrationsprocessen, måste återgå till ett mellanstatligt samarbete av suveräna nationalstater, istället för en fördjupad överstatlig integration i federalistisk riktning. Partiet anser att maktkoncentrationen i Bryssel är för omfattande och sker på bekostnad av medlemsstaternas suveränitet och demokratiska självbestämmande, vilket anses vara oacceptabelt för Ekre. Idéen uttrycks i partiprogrammet med följande ord:

As a result of the federalisation of the European Union, the independence of the Member States has been reduced. A disproportionate amount of power has been concentrated in Brussels and the EU's decision-making mechanisms have become undemocratic.¹²⁵

Ekre menar att varje medlemsstat i EU har en omistlig rätt till genuint suveränitet och partiet stödjer endast europeiska samarbeten där alla medlemsstater och deras medborgare behåller betydande makt och inflytande över staternas interna angelägenheter. Politiska beslut ska grundas i medlemsstaternas intressen och överensstämma med deras respektive konstitution. Bland annat anser partiet att migrationspolitik ska vara ett internt ärende för varje medlemsstat och motsätter sig den europeiska kommissionens förslag på införandet av överstatligt bestämda invandringskvoter. Försättningsvis menar partiet att skattepolitiken måste förbli en nationell angelägenhet och Ekre artikulerar tydligt idén om ett eventuellt estniskt utträde ur euroområdet om EU:s generella integrationsutveckling går emot landets suveräna inflytande över såväl migrations- och skattepolitiken. Dessa idéströmningar kännetecknar nationalistiska, protektionistiska och radikala tendenser, vilket med stöd av Cas Muddes terminologi kan ses som uttryck för samtida högerradikalism.¹²⁶ Med hänvisning till Paul Taggart och Aleks Szczerbiaks definition kan man likväl påstå att Ekres idéer

¹²⁵“EESTI EEST EUROOPAS!“ EKRE PROGRAMM 2024. AASTA EUROOPA LIIDU PARLAMENDI VALIMISTEKS”

¹²⁶Se kapitel 3.1.1. Högerpopulism och dess ideologiska beståndsdelar.

genomsyras av en hård euroskeptisk diskurs.¹²⁷

En annan ledande idé som Ekre lyfter fram i det analyserade materialet är att EU måste kraftigt minska diverse byråkratiska hinder i de europeiska institutionernas organisatoriska och administrativa struktur. Dessa hinder anses vara skadliga för en effektiv och på suveränitet baserat mellanstatligt samarbete. Partiet menar att det i dagens EU finns en betydande överreglering inom alla politikområden, vilket inte främjar utan snarare begränsar företag och den fria marknadsekonomin. En nedmontering av överstatliga byråkratiska hinder ses som en förutsättning för att europeisk ekonomisk utveckling skall kunna frodas. När det gäller detta resonemang tycks partiet diskursivt konstruera en dikotomi där en god idé om en gemensam och växande europeisk marknad, och ett välfungerande ekonomiskt samarbete, i praktiken står emot byråkratiskt skapade begränsningar för en sådan utveckling. Den europeiska unionen framställs därmed som ett ekonomiskt integrationsprojekt, vilket inte fullföljer och inte förverkligar sina ursprungliga ideal och ambitioner. I ideologiska termer kan man i detta sammanhang tala om Ekre:s vilja att utöka såväl den neoliberala, som den nationalistiska dimensionens betydelse, vilket leder tankarna till vad professor Esping Andersen i början av 1990-talet diskuterade i termer av ett "liberal välfärdsregim", med ett exemplifierande fokus på Storbritannien.¹²⁸ I enlighet med Göran Bergströms och Per-Anders Svärds metodologiska perspektiv bör en idéanalys inte endast vara en redogörande beskrivning, utan kompletteras med djupare analytiskt insikt i ämnet¹²⁹, vilket leder mig till en reflektion kring det i materialet hittade ideologiska innehållet. Den av Ekre betonade ekonomiska liberalismen, eller även nyliberalism, uppfattar jag som ganska typiskt för den anglo-saxiska versionen av konservatism, med USA och Storbritannien som två exempel på stater där sådana ideologiska perspektiv är starka. Delvis skapar Ekre en konceptuell och ideologisk symbios mellan nyliberalism, konservatism, och nationalism. Detta görs dock endast delvis då den artikulera nationalistiska protektionismen, egentligen, är i kontrast till nyliberala idéer om en oreglerad internationell marknad. I detta sammanhang framstår partiprogrammet lite ambivalent gällande synen på ekonomiskt samarbete inom EU. Man bör påpeka här att Ekre inte definierar sig direkt som nyliberala, till skillnad från partiet Issama, vilket behandlas utförligare längre fram i uppsatsen.

¹²⁷Se kapitel 3.1.1. Högerpopulism och dess ideologiska beståndsdelar.

¹²⁸ Esping-Andersen, G., *The Three Worlds of Welfare Capitalism*, Cambridge: Polity Press 1990

¹²⁹ Göran Bergström & Kristina Boréus (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 4., [utök.] uppl., Lund: Studentlitteratur, 2018:140-141.

Enligt Ekre:s partiprogram är medlemsstaternas makt och inflytande, i dagens EU, av varierande vikt och skyldigheten att behandla alla medlemsländer lika respekteras inte i praktiken. Den idé som artikuleras i detta sammanhang är att äldre och större medlemsländer inte bör ha politiska och ekonomiska fördelar, vilket anses vara fallet, och att ett medlemslands generella roll och betydelse inom europeisk integration inte ska bero på dess befolkningsmängd. EU:s institutioner behöver bli representativa för självständiga, suveräna och jämlika medlemsländer, menar partiet. En sådan diskurs präglas enligt Cas Mudde av populistiska idéströmningar. Man söker framställa, för den inhemska väljarkåren, en bild av den egna statens begränsade makt, och målar upp en vision om vägen till utökning av denna makt för att erhålla större folklig popularitet.¹³⁰ Detta görs, bland annat, genom att argumentera för ett starkare samarbete med ideologiskt likasinnade aktörer runt om i EU. Idén om den egna suveräniteten och makten vävs ihop med idén om ett utökat europeiskt samarbete mellan olika nationalkonservativa krafter i Europa.

“Close cooperation between European national conservatives is necessary because we believe and emphasise that every country and society has the right to its own views and policies.”¹³¹

Ytterligare en idé som Ekre beskriver i det aktuella partiprogrammet är att Estland behöver skyddas från censur som implementeras på EU:s uppmaning. Partiet menar att de klassiska friheterna som exempelvis religionsfrihet, yttrandefrihet och pressfrihet måste säkerställas och skyddas mot pådrivning från federalistiskt orienterade politiska aktivister inom EU:s institutioner.

Avslutningsvis, när det gäller teman *Estlands aktiva EU-medlemskap* bör man nämna att Ekre artikulerar kritik mot idéer om att EU-fördragen öppnas upp och modifieras i federalistisk riktning. Man menar att oönskade fördragsförändringar kan frambringa behovet av en ny folkomröstning om Estlands EU-medlemskap. Detta på grund av att mandatet som de estniska medborgarna gav 2003 inte längre kommer vara tillräckliga vid institutionella förändringar som leder den europeiska integrationen mot ökad överstatlighet. Detta perspektiv kännetecknas av nationalistiska och hårda euroskeptiska idéströmningar.

¹³⁰Se kapitel 3.1.1. Högerpopulism och dess ideologiska beståndsdelar.

¹³¹“EESTI EEST EUROOPAS!” EKRE PROGRAMM 2024. AASTA EUROOPA LIIDU PARLAMENDI VALIMISTEKS”

5.1.2. Gemensam europeisk säkerhetspolitik.

Inom detta tematiska kategori bör man inledningsvis betona Ekres ledande politiska idé om att EU inte får konkurrera med Nato när det gäller unionens utveckling av försvarsförmåga. Partiet menar att det är medlemsstaterna och inte hela unionen som måste bidra i större omfattning till utvecklingen av försvarsförmågan. Satsningar på och förstärkning av försvarsindustrin, försvarssamarbetet och organisationen av gemensamma upphandlingar av teknologi och vapen ska ske inom och sinsemellan medlemsstaterna, utan överstatlig reglering och administration. Detta resonemang präglas av såväl nationalistiska och euroskeptiska, som NATO-positiva sentiment. Ekre uttrycker också idén om att alla medlemsstater i EU själva ska garantera skyddet och säkerheten vid sina yttre gränser, bl.a. för att hindra olaglig invandring. Partiet uttrycker kritik mot EU och menar att unionen rättfärdigar migration genom att mer och mer suddas ut Europas gränser. Därmed kan de europeiska institutionerna inte garantera dess medborgares skydd och säkerhet, samtidigt som den europeiska kontinentens geopolitiska gränser och därmed staternas suveräniteter inte respekteras. Om den ovannämnda idén om direkt och tydlig kontroll över de egna gränserna inte implementeras i EU, måste gränskontroller återinföras i Schengenområdet så varje medlemsstat har rätt till att garantera sitt lands och medborgares säkerhet, menar Ekre. I detta sammanhanget av säkerhetspolitiken och gränskontroller uppfattar jag en direkt kritik gentemot en gemensam europeisk försvars- och migrationspolitik. Dessutom tolkar jag det studerade budskapet som en indirekt kritiskt förhållningssätt gentemot stor makt för olika europeiska myndigheter/byråer som exempelvis *Europeiska försvarsbyrån* (EDA), *Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån* (Frontex), och *Europeiska unionens asylbyrå* (EUAA). Även om dessa myndigheter inte behandlas direkt i partiprogrammet, är målet med deras existens delvis oförenligt med Ekres generella perspektiv. Exempelvis ser den *Europeiska unionens asylbyrås* syfte att arbeta för utvecklingen av en tydligare sammanhållen och rättvis asylpolitik vara föga förenligt med de i partiprogrammet uttryckta idéerna. Här ser man, generellt, ett större perspektiv i nationalistiska och nationalkonservativa partiers budskap där euroskepticismen riktar sig inte endast till stora, kända EU-institutioner, utan i praktiken ifrågasätts den dagliga verksamheten av olika europeiska myndigheter och byråer. Genom att analytiskt betona detta kan vi få en större förståelse för euroskepticismens karaktär och eventuella konsekvenser, både generellt och partikulärt i Estland. När kritiska resonemang riktas till EU-samarbetet på både mikro-, medium- och makronivåerna, mot arbetet som utförs av olika institutioner, myndigheter och byråer, och när sådant budskap

sprids till den inhemska befolkningen på en onyanserad sätt, så ser man ytterligare exempel på vad Cas Mudde definierar som högerpopulism och dess olika dimensioner.¹³²

5.1.3. Demografisk kris i Europa.

“Immigration must be stopped and immigrants sent back to their countries of origin.”¹³³

Gällande demografiska utvecklingsprocesser i Europa, artikulerar Ekre en ledande politisk idé om att invandring i framtiden kommer att förvärra de redan existerande demografiska problemen. Man menar att omfattande invandring kommer resultera i att människor fördrivs och blir en minoritet i sina hemländer. Födelsealen bland ursprungsbefolkningar måste uppmuntras och detta behöver vara ett fokus bland Europas länder, menar partiet. Ekre argumenterar för att problemet med låga födelsealen inte kan lösas genom migration, utan med stora satsningar på traditionellt definierad familjepolitik. Denna diskurs kännetecknas av nativistiska idéströmningar inom Hans Georg Betzs definition av nativism.¹³⁴ Framför allt används välfärdchauvinism och symbolisk nativism i resonemanget.

5.1.4. Bevarandet av estnisk och europeisk kultur och identitet.

Inom detta tematiska kapitel artikulerar Ekre kritik om att den europeiska identiteten och de europeiska värderingarna har äventyrats på grund av det snabbt ökade antalet östslaver och muslimer i EU. Traditionella familjevärderingar, vilket varit en grund för Europa, måste skyddas. Partiet menar att som estniska nationalkonservativa står partiet för gemensamma och sanna europeiska värderingar och respekterar alla nationaliteters traditioner och arv.

Ekre artikulerar idén om att nationell suveränitet är av yttersta vikt. Partiet anser att nationellt oberoende inte endast är politiskt oberoende, utan även rätten till att bevara och värdesätta deras nationella kultur och identitet.

We defend national and conservative values against the attacks of the 'woke culture'.¹³⁵

Ytterligare beskriver Ekre en idé från det aktuella partiprogrammet om att transnationella företags verksamheter förstör medlemsstaternas inhemska entreprenörskap, nationalstat och

¹³²Se kapitel 3.1.1. Högerpopulism och dess ideologiska beståndsdelar

¹³³“EESTI EEST EUROOPAS!” EKRE PROGRAMM 2024. AASTA EUROOPA LIIDU PARLAMENDI VALIMISTEKS”

¹³⁴Se kapitel 3.1.1. Högerpopulism och dess ideologiska beståndsdelar.

¹³⁵“EESTI EEST EUROOPAS!” EKRE PROGRAMM 2024. AASTA EUROOPA LIIDU PARLAMENDI VALIMISTEKS”

nationella identitet. Dessa företag tar pengar från medlemsstaterna, främjar billig invandrad arbetskraft, förvandlar samhällen till en smältdegel utan kulturell identitet och präglar det nationella språkliga utrymmet, anser Ekre. Partiet menar att ekonomin ska tjäna medborgarnas, framför allt ursprungsbefolkningens, intressen i medlemslandet och därmed måste EU få kontroll på dessa transnationella företag. När det gäller dessa ovannämnda resonemang är det framför allt en diskurs av nativistiska, högerradikala och nationalistiska idéströmningar som genomsyrar. I ideologiska termer kan man i detta sammanhang tala om att partiet använder sig av alla tre aspekter inom nativism i deras resonemang i enlighet med Hans Georg Betz¹³⁶, vilka är: ekonomisk nativism, välfärdschauvinism och symbolisk nativism. Betz talar om hur högerradikala populistpartier använder sig av symbolisk nativism och i detta sammanhang anser jag att Ekres idéströmningar är mer radikaliserade och har därmed en högerradikal populistisk tendens, och inte endast en högerpopulistisk tendens i enlighet med Cas Muddes definition.¹³⁷

5.1.5. Kriget i Ukraina

Ekre beskriver en ledande idé från det aktuella partiprogrammet inom detta tema som kännetecknas av nationalistiska och nativistiska tendenser med stöd av Cas Muddes definition. Idén är att efter kriget är slut i Ukraina måste de ukrainska flyktingarna runt om i Europa återvända till sitt hemland. Om detta inte genomförs kommer vi bidra till en demografisk katastrof i Ukraina, menar partiet.¹³⁸

5.2. Partiet Isamaa:s politiska idéer

I detta kapitel kartläggs och diskuteras partiet Isamaa:s ledande politiska idéer från partiets partiprogram inför Europavalet 2024. Idéerna beskrivs och reflekteras genom fem olika teman och dessa organiseras i underrubriker. Temana är: *Estlands aktiva EU-medlemskap*, *Gemensam europeisk säkerhetspolitik*, *Demografisk kris i Europa*, *Bevarandet av Estnisk och europeisk kultur och identitet* samt *Kriget i Ukraina*.

5.2.1 Estlands aktiva EU-medlemskap.

I detta tematiska kapitel beskriver Isamaa hur Estland har varit medlem i EU i 20 år och partiet artikulerar en ledande politisk idé från det aktuella partiprogrammet om att detta

¹³⁶Se kapitel 3.1.1. Högerpopulism och dess ideologiska beståndsdelar.

¹³⁷Ibid.

¹³⁸Se kapitel 3.1.1. Högerpopulism och dess ideologiska beståndsdelar.

medlemskap säkerställer fri rörlighet för tjänster, arbetskraft och varor. Partiet värdesätter goda allierade relationer och samarbeten inom EU, men uppmärksammar att de inte är rädda för att stå upp för Estlands nationella intressen.

“We value market economy and end the policy of orders and prohibitions”.¹³⁹

Ytterligare anser Isamaa att EU:s ekonomi står stilla. För att lösa detta problem artikulerar partiet en idé om att byråkratiska restriktioner inom europeiska institutionernas organisatoriska och administrativa struktur bör avskaffas, rimliga och stabila energipriser i unionen behöver garanteras och den europeiska politiken med förbud och påbud måste avslutas. Då kommer lönsamma jobb att skapas, innovation uppmuntras och människors försörjningsmöjligheter förbättras, menar Isamaa. Partiet beskriver hur de respekterar människors valfrihet, står upp för marknadsekonomi, förespråkar förre statliga regleringar och värnar om demokrati, vilka anses vara förutsättningar för ett gott samhälle och en stark ekonomi. I enlighet med Göran Bergströms och Per-Anders Svärds metodologiska perspektiv bör en idéanalys inte endast vara en redogörande beskrivning, utan kompletteras med djupare analytiskt insikt i ämnet¹⁴⁰, vilket leder mig till en reflektion kring det i materialet hittade ideologiska innehållet. De ovannämnda artikulerade idéerna är klassiska för nyliberalism¹⁴¹ och även om Isamaa inte uttryckligen identifierar sig som nyliberala i deras partiprogram, har flera av deras ledande politiska idéer inom det analyserade materialet nyliberala idéströmningar. Den av Isamaa:s betonade nyliberalism uppfattar jag som tämligen typiskt för den anglo-saxiska versionen av konservatism, med USA och Storbritannien som två exempel på stater där sådana ideologiska perspektiv är starka. Detta i sin tur leder tankarna till vad professor Esping Andersen i början av 1990-talet diskuterade i termer av ett “liberal välfärdsregim”.¹⁴² När det gäller deras resonemang kring EU:s ekonomi tycks partiet argumentera för att byråkratiskt skapande begränsningar står emot idén om en gemensam och växande europeisk marknad, och ett välfungerande ekonomiskt samarbete. Partiet har framför allt positiva tankar kring den europeiska integrationen och vad det medför, men menar att den ekonomiska integrationen inte förverkligar sina potentiella ideal och ambitioner. Partiet uppmärksammar att trots dess gynnsamt inställda position kring den Europeiska Unionen, är Estlands nationella intressen en prioritet och är inte rädda att stå upp

¹³⁹Isamaa, *Isamaa's programme for the European Parliament elections in 2024*

¹⁴⁰Göran Bergström & Kristina Boréus (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 4., [utök.] uppl. Lund: Studentlitteratur, 2018:140-141.

¹⁴¹I enlighet med: David Harvey, *A Brief History of Neoliberalism*, Oxford: Oxford University Press, 2005 och Gösta Esping-Andersen, *The Three Worlds of Welfare Capitalism*, Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 1990.

¹⁴²Gösta Esping-Andersen, *The Three Worlds of Welfare Capitalism*, Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 1990.

för dem. I detta sammanhang skapar Isamaa en konceptuell och ideologisk symbios mellan nyliberalism, konservatism, och nationalism och till skillnad från Ekre, är Isamaa:s partiprogram tydligt gällande synen på ekonomiskt samarbete inom EU.

Avslutningsvis bör man nämna att Isamaa artikulerar en idé från det aktuella partiprogrammet om att politiska beslut bör baseras på sunt förnuft och tidigare erfarenheter. Denna diskurs kännetecknas av konservativa idéströmningar inom Cas Muddes definition av högerpopulism.¹⁴³ Partiet beskriver att deras konservativa världsbild är öppen för reformer och innovationer med hänsyn till reformernas långtgående inverkan på framtiden samt tidigare erfarenheter. Samtidigt bör beslutfattandet utgå ifrån att bevara de värderingar och bästa praxis som har lett oss till där vi är idag.

5.2.2. Gemensam europeisk säkerhetspolitik.

Isamaa anser att utrikes- och säkerhetspolitiken i Estland och EU behöver grundas på en realistisk riksbedömning av dagens geopolitiska situation. Partiet artikulerar en ledande idé i det aktuella partiprogrammet om att EU, tillsammans med sina allierade och Nato, bör garantera Estlands och andra medlemsstaters säkerhet.

“We ensure the safety and security of our people in cooperation with our allies in the European Union and NATO”.¹⁴⁴

Ytterligare artikulerar partiet att skyddet av Europas yttre geopolitiska gränser behöver säkerställas och att den gemensamma europeiska försvarsindustrin måste lanseras. Inom detta beskriver Isamaa en idé om att skapa ett ramverk som kommer öka försvarskostnaderna för alla EU-medlemmar till 3 procent av BNP. Isamaa menar att när de fattar beslut utgår de ifrån Estlands säkerhet och det estniska folkets bästa. Detta resonemang präglas av såväl nationalistiska och pro-europeiska som NATO-positiva sentiment. I detta sammanhanget av säkerhetspolitiken och gränskontroller uppfattar jag en positiv inställning och nästan en självklarhet angående en gemensam europeisk försvars- och säkerhetspolitik samt utökning av samarbeten inom kontexten. Dessutom tolkar jag det studerade budskapet som ett indirekt kritiskt förhållningssätt gentemot EU:s medlemsstater och deras nuvarande försvarskostnader. Estland ligger idag på 2.73 procent av BNP på försvarssatsningar medan andra EU-medlemmar som exempelvis Tyskland ligger på 1.57 procent, Belgien på 1.13 procent

¹⁴³Se kapitel 3.1.1. Högerpopulism och dess ideologiska beståndsdelar.

¹⁴⁴Isamaa, *Isamaa's programme for the European Parliament elections in 2024*

och Italien på 1.46 procent¹⁴⁵. Ur ett Nato-perspektiv klarade 2023 11 av 31 Natomedlemmar miniminivån på 2 procent av BNP på försvarsutgifter.¹⁴⁶ Utifrån denna statistik och hur Isamaa artikulerar sin idé i det analytiska materialet, tolkar jag att partiets idé om att skapa ett ramverk som kommer öka försvarskostnaderna för alla EU-medlemmar till 3 procent av BNP är indirekt kritik gentemot EU:s medlemsstater och deras nuvarande försvarskostnader.

5.2.3. Demografisk kris i Europa.

Inom detta tematiska kapitel artikulerar Isamaa en ledande politisk idé från det aktuella partiprogrammet om att Europa befinner sig i en demografisk kris. Diskursen i detta sammanhang kännetecknas av nativistiska idéströmningar och i ideologiska termer kan man tala om att partiet använder sig framför allt av symbolisk nativism i deras resonemang, med hjälp av Hans Georg Betz.¹⁴⁷ Partiet anser att lösningen på problemet är att ge familjerna det förtroende som krävs för att bilda familj och massinvandring är inte lösningen på den demografiska krisen. Den olagliga invandringen måste stoppas, menar Isamaa. Partiet värdesätter Europas kulturella och andliga arv och att föra det vidare till kommande generationer.

5.1.4. Bevarandet av estnisk och europeisk kultur och identitet.

“Our goal is the preservation of the Estonian country, nation, language and culture throughout the ages”.¹⁴⁸

Isamaa anser att Europas särart ligger i den gemensamma historien och kristna rötterna som formats av olika nationella traditioner och kulturer. Okontrollerad migration, terrorism, radikal islamism och auktoritarism är hot mot de europeiska grundvärderingarna, menar partiet. Isamaa anser att EU och dess medlemsstater ska beslutsamt kunna försvara sin identitet och sina traditioner mot dessa hot. Partiet står upp för Estland och den europeiska livsstilen och skyddar Estlands nationella intressen. När det gäller dessa ovannämnda resonemang är det framför allt en diskurs av nativistiska, konservativa, nationalistiska och anti-auktoritära idéströmningar som genomsyrar. I ideologiska termer kan man i detta sammanhang tala om att partiet använder sig framför allt av symbolisk nativism i deras

¹⁴⁵Europaportalen, *Bara 11 av 30 Natoländer uppfyller det militära budgetmålet.*

¹⁴⁶Mette Nordström, *Natochefen ser ett uppsving i försvarsutgifterna- så här mycket lägger Europa på militären*, Svenska Yle

¹⁴⁷Se kapitel 3.1.1. Högerpopulism och dess ideologiska beståndsdelar.

¹⁴⁸Isamaa, *Isamaa's programme for the European Parliament elections in 2024*

resonemang i enlighet med Hans Georg Betz.¹⁴⁹ Betz talar om hur högerradikala populistpartier använder sig bland annat av symbolisk nativism och i detta sammanhang anser jag att Isamaa:s idéströmningar inte är radikaliserade och har därmed en högerpopulistisk tendens och inte en högerradikal populistisk tendens i enlighet med Cas Muddes definition.¹⁵⁰

5.2.5. Kriget i Ukraina

“There is a war in Europe.”¹⁵¹

Den ledande politiska idén Isamaa artikulerar från det aktuella partiprogrammet inom detta tematiska kapitel är att Väst inte har gjort tillräckligt för att Ukraina ska segra. Partiet stödjer en fullständig isolering av den ryska ekonomin, konfiskering av ryska tillgångar och åtal av ryska krigsförbrytare. Isamaa anser att EU:s militära och ekonomiska stöd till Ukraina behöver mångdubblas och partiet står för Ukrainas seger och Rysslands nederlag. Detta resonemang präglas av såväl nationalistiska som mjuk euroskeptiska och väst-kritiska sentiment. När det gäller detta resonemang tycks jag uppfatta en direkt kritik gentemot väst, hur de har agerat samt vad de bidragit med i ekonomiskt- och militärt stöd till Ukraina. Ledamoten för Isamaa i EU-parlamentet Riho Terras sade nyligen i en nationell debatt att länder som Tyskland, Frankrike och USA talar om hur de vill stödja Ukraina så länge det behövs, samtidigt som det faktiska bidraget inte räcker till. Den andel vapen och ammunition som behövs har inte skickats till Ukraina. Länderna har tillräckligt med pengar men har inte nog med mod och viljestyrka som krävs för en ukrainsk seger, sade Terras och anser att det bristande stödet är ett stort problem.¹⁵² I sammanhanget av denna kritik mot väst och länder som Tyskland och Frankrike anser jag att det finns kopplingar mellan det indirekta kritiska förhållningssätt gentemot EU:s medlemsstater och deras nuvarande försvarskostnader som Isamaa uttrycker i kapitel 5.2.2. och partiets kritik mot väst. Varken Tyskland eller Frankrike uppnår Natos mål med 2 procent av BNP på försvarsutgifter, medan alla europeiska Natoländer som gränsar med Ryssland ligger på 2 procent eller över¹⁵³ inklusive Estland med 2.73 procent av BNP.¹⁵⁴ I resonemanget om att Isamaa anser att EU:s militära och ekonomiska stöd till Ukraina behöver mångdubblas uppfattar jag en kritik gentemot EU:s institutioner och

¹⁴⁹Se kapitel 3.1.1. Högerpopulism och dess ideologiska beståndsdelar.

¹⁵⁰Ibid.

¹⁵¹Isamaa, *Isamaa's programme for the European Parliament elections in 2024*

¹⁵²Merili Nael, Marcus Turovski, *Estonian MEPs: EU must be bolder in supporting Ukraine and defending itself*, ERR News.

¹⁵³Mette Nordström, *Natochefen ser ett uppsving i försvarsutgifterna- så här mycket lägger Europa på militären*, Svenska Yle

¹⁵⁴Europaportalen, *Bara 11 av 30 Natoländer uppfyller det militära budgetmålet*.

i ideologiska termer genomsyras resonemanget av soft euroskeptiska tendenser i enlighet med Paul Taggart och Aleks Szczerbiaks definition.¹⁵⁵

6. Slutsatser

Syftet med denna studie var att komparativt kartlägga, systematiskt presentera och analytiskt diskutera ledande politiska idéer som inför valet till Europaparlamentet 2024 artikuleras av de två nationalistiska/nationalkonservativa/populistiska riksdagspartier i Estland, *Isamaa* och *Ekre*. Ett särskilt fokus har orienterats mot ledande idéer och budskap som är av stor relevans och aktualitet i sammanhanget av Estlands aktiva deltagande i EU-samarbete samt Kriget i Ukraina. Materialet där det politiska budskapet är hämtat från är officiella partiprogram. En komparativ beskrivande idéanalys, som i denna studie har sammanfogats med semantisk tematisk analys, har tillämpats för att frambringa de ledande politiska idéerna. Studien har genomförts med en noggrann användning och applicering av såväl den idéanalytiska metoden, kompletterad med en semantisk tematisk analys. Nedan presenteras slutsatserna på ett sammanfattande sätt i relation till respektive frågeställning:

1. Vilka ledande politiska idéer artikuleras i aktuella partiprogram av två estniska riksdagspartier, *Ekre* och *Isamaa*, inför Europavalet 2024?

Med hjälp av temana *Estlands aktiva EU-medlemskap*, *Gemensam europeisk säkerhetspolitik*, *Demografisk kris i Europa*, *Bevarandet av Estnisk och europeisk kultur och identitet* samt *Kriget i Ukraina* har partierna *Ekre* och *Isamaa*:s ledande politiska idéer i partiprogrammen inför Europavalet 2024 presenterats, kartlagts och diskuterats.

Inom temat *Estlands aktiva EU-medlemskap* har sex ledande politiska idéer artikuleras av *Ekre*. Bland annat beskrevs idéer om att EU måste återgå till en union av suveräna nationalstater istället för en fördjupad integration i federalistisk riktning, samt att om EU-fördragen öppnas upp och modifieras i federalistisk riktning kommer behovet om en ny folkomröstning om estniskt EU-medlemskap frambringas. I den analytiska diskussionen av ledande idéerna kännetecknades partiets resonemang av bland annat nationalistiska, populistiska, högerradikala och hårt euroskeptiska idéströmningar. Inom den tematiska kategorin *Gemensam europeisk säkerhetspolitik* artikuleras fyra idéer av *Ekre* från det aktuella partiprogrammet. Exempelvis är idéerna att EU inte får konkurrera med Nato när det

¹⁵⁵Se kapitel 3.1.1. Högerpopulism och dess ideologiska beståndsdelar.

gäller unionens utveckling av försvarsförmåga samt att varje medlemsstat själva ska garantera skyddet och säkerheten vid sina yttre gränser för att hindra olaglig invandring. Vid diskussion av dessa resonemang präglades idéströmningarna av såväl nationalistiska, högerpopulistiska och euroskeptiska som NATO-positiva tendenser. Tre idéer beskrivs i temat *Demografiska situationen i Europa* av Ekre. Bland annat artikuleras idéer om att invandring i framtiden kommer att förvärra de redan existerande demografiska problemen, samt att födelsetalen bland ursprungsbefolkningar måste uppmuntras och detta behöver vara ett fokus bland Europas länder. I detta sammanhang kännetecknas diskursen av nativistiska idéströmningar där framför allt välfärdchauvinism och symbolisk nativism används i resonemanget. Inom *Bevarandet av Estnisk och europeisk kultur och identitet* har tre ledande politiska idéer artikulerats av Ekre. Idéerna är att den europeiska identiteten och de europeiska värderingarna har äventyrats på grund av det snabbt ökade antalet östslaver och muslimer i EU, nationell suveränitet är av yttersta vikt för att bevara och värdesätta sin nationella kultur och identitet samt att transnationella företags verksamheter förstör medlemsstaternas inhemska entreprenörskap, nationalstat och nationella identitet. När det gäller dessa ovannämnda resonemang är det framför allt en diskurs av nativistiska, högerradikala och nationalistiska idéströmningar som genomsyrar. I det tematiska kapitlet *Kriget i Ukraina* artikulerar Ekre en ledande idé om att efter kriget är slut i Ukraina måste de ukrainska flyktingarna återvända till sitt hemland annars kommer det bli en demografisk katastrof i Ukraina. I den analytiska diskussionen inom denna diskurs kännetecknas idéströmningarna av nativism och nationalism. Ekre:s ledande politiska idéer i partiprogrammen inför Europavalet 2024 kännetecknas därmed av nationalistiska, konservativa, hårt euroskeptiska, högerradikala, populistiska och nativistiska idéströmningar. Ekre kännetecknas av högerpopulistiska tendenser samt präglas av vissa högerradikala populistiska idéströmningar.

För partiet Isamaa har tre ledande idéer artikulerats från det aktuella partiprogrammet i temat *Estlands aktiva EU-medlemskap*. Bland annat beskrivs idéerna att EU-medlemskapet säkerställer fri rörlighet för tjänster, arbetskraft och varor samt att byråkratiska restriktioner inom europeiska institutionernas organisatoriska och administrativa struktur bör avskaffas, rimliga och stabila energipriser behöver garanteras och politiken med förbud och påbud måste avslutas för att få igång EU:s ekonomi. I detta sammanhang skapar Isamaa en konceptuell och ideologisk symbios mellan nyliberalism, konservatism, och nationalism, samt att resonemangen genomsyras framför allt av nyliberala och proeuropeiska idéströmningar. I det

tematiska kapitlet *Gemensam europeisk säkerhetspolitik* beskrivs fyra idéer av Isamaa. Exempelvis artikuleras idéerna att EU tillsammans med sina allierade och Nato bör garantera Estlands och andra medlemsstaters säkerhet, att den europeiska försvarsindustrin måste lanseras samt att skapa ett ramverk som kommer öka försvarskostnaderna för alla EU-medlemmar till 3 procent av BNP. Detta resonemang präglas av såväl nationalistiska och proeuropeiska som NATO-positiva sentiment men även ett indirekt kritiskt förhållningssätt gentemot EU:s medlemsstater och deras nuvarande försvarskostnader. Två ledande idéer artikuleras i temat *Demografiska situationen i Europa* av Isamaa. Idéerna är att Europa befinner sig i en demografisk kris där man behöver ge familjer det förtroende som krävs för att bilda familj samt att massinvandring är inte lösningen på krisen och den olagliga invandringen måste stoppas. Diskursen i detta sammanhang kännetecknas av nativistiska idéströmningar och i ideologiska termer kan man tala om att partiet använder sig framför allt av symbolisk nativism i deras resonemang. Inom temat *Bevarandet av Estnisk och europeisk kultur och identitet* beskrivs tre idéer. Dessa är att bevara det estniska landet, nationen, språket och kulturen genom tiderna, okontrollerad migration, terrorism, radikal islamism och auktoritarism är hot mot de europeiska grundvärderingarna samt att EU och dess medlemsstater ska beslutsamt kunna försvara sin identitet och sina traditioner mot dessa hot. När det gäller dessa ovannämnda resonemang är det framför allt en diskurs av nativistiska, konservativa, nationalistiska och anti-auktoritära idéströmningar som genomsyrar. I ideologiska termer kan man i detta sammanhang tala om att partiet använder sig framför allt av symbolisk nativism i deras resonemang. I det tematiska kapitlet *Kriget i Ukraina* artikulerar Isamaa två ledande idéer, vilka är att väst inte har gjort tillräckligt för att Ukraina ska segra samt att EU:s militära och ekonomiska stöd till Ukraina behöver mångdubblas. När det gäller detta sammanhang uppfattas en direkt kritik gentemot väst, hur de har agerat samt vad de bidragit med i ekonomiskt- och militärt stöd till Ukraina. I resonemanget om att Isamaa anser att EU:s militära och ekonomiska stöd till Ukraina behöver mångdubblas uppfattar jag en kritik gentemot EU:s institutioner och i ideologiska termer genomsyras diskursen av mjuk euroskeptiska tendenser. Isamaa:s ledande idéer i partiprogrammen inför Europavalet 2024 präglas därmed av bland annat nationalistiska, konservativa, mjuk euroskeptiska, nyliberala, proeuropeiska, anti-auktoritaristiska och nativistiska idéströmningar. Partiet präglas av vissa högerpopulistiska idéströmningar men visar inte några radikala tendenser, därmed har Isamaa inte några högerradikala populistiska idéströmningar.

**2. Vilka skillnader och/eller likheter finns det mellan de av partierna artikulera-
ledande politiska idéer i relation till två specifika kontexter: (a) Estlands aktiva
deltagande i EU-samarbetet, samt (b) Kriget i Ukraina?**

Inom kontexten (a) Estlands aktiva deltagande i EU-samarbetet finns det framför allt skillnader mellan partiernas artikulera-
ledande idéer. Skillnaderna är bland annat att Ekre:s idéer inom kontexten präglas av exempelvis hård euroskepticism, populism och högerradikalism i jämförelse med Isamaa:s som präglas exempelvis av konservativa, mjuk euroskeptiska och proeuropeiska ledande idéer inom kontexten. Ekre förespråkar inte ett utträde ur EU, men motsätter sig det europeiska integrationsprojektet i dess nuvarande utformning, anser att såsom EU är uppbyggt för närvarande har grundläggande brister samt anser att maktkoncentrationen i Bryssel är för omfattande och sker på bekostnad av medlemsstaternas suveränitet. Detta står i motsats till en mjuk euroskepticism, som Isamaa kännetecknas av i vissa idéströmningar. I jämförelse med Ekre beskriver Isamaa framför allt positiva idéer kring den europeiska integrationen, EU-samarbeten och vad de medför, men partiet uppmärksammar att trots dess gynnsamt inställda position kring den Europeiska Unionen, är Estlands nationella intressen en prioritet och är inte rädda att stå upp för dem. Ytterligare skillnader inom kontexten (a) Estlands aktiva deltagande i EU-samarbetet mellan partiernas idéer är att Ekre uttrycker, som jag uppfattar, en direkt kritik gentemot en gemensam europeisk försvars- och migrationspolitik. Dessutom tolkar jag det studerade budskapet som ett indirekt kritiskt förhållningssätt gentemot stor makt för olika europeiska myndigheter/byråer som exempelvis *Europeiska försvarsbyrån* (EDA). Ekre:s kritiska resonemang riktas till EU-samarbetet på både mikro-, medium- och makronivåerna, mot arbetet som utförs av olika institutioner, myndigheter och byråer. I jämförelse präglas Isamaa:s resonemang inom en gemensam europeisk försvars- och säkerhetspolitik av såväl nationalistiska och proeuropeiska som NATO-positiva sentiment. I detta sammanhanget av säkerhetspolitiken och gränskontroller uppfattar jag en positiv inställning och nästan en självklarhet angående en gemensam europeisk försvars- och säkerhetspolitik samt utökning av samarbeten inom kontexten. Dessutom tolkar jag att partiets idé om att skapa ett ramverk som kommer öka försvarskostnaderna för alla EU-medlemmar till 3 procent av BNP som en indirekt kritik gentemot EU:s medlemsstater och deras nuvarande försvarskostnader. Estland ligger idag på 2.73 procent av BNP på försvarssatsningar medan andra EU-medlemmar som

exempelvis Tyskland ligger på 1.57 procent.¹⁵⁶

Det finns även likheter inom kontexten (a) Estlands aktiva deltagande i EU-samarbetet. En likhet är att båda partiernas artikulerade ledande politiska idéer inom kontexten präglas av en viss nyliberalism. Båda partierna anser att EU måste kraftigt minska diverse byråkratiska hinder i de europeiska institutionernas organisatoriska och administrativa struktur då dessa begränsningar står emot idén om en gemensam och växande europeisk marknad, och ett välfungerande ekonomiskt samarbete. Bland likheter finns även skillnader. Inom detta resonemang skapar Ekre delvis en konceptuell och ideologisk symbios mellan nyliberalism, konservatism, och nationalism. Detta görs dock endast delvis då den artikulerade nationalistiska protektionismen, egentligen, är i kontrast till nyliberala idéer om en oreglerad internationell marknad. I detta sammanhang framstår partiprogrammet lite ambivalent gällande synen på ekonomiskt samarbete inom EU. I jämförelse skapar Isamaa en konceptuell och ideologisk symbios mellan nyliberalism, konservatism, och nationalism och till skillnad från Ekre, är Isamaa:s partiprogram tydligt gällande synen på ekonomiskt samarbete inom EU.

Inom kontexten (b) Kriget i Ukraina finns det endast skillnader mellan partiernas artikulerade ledande idéer. Skillnaderna är att Ekre:s artikulerade ledande idéer inom kontexten präglas av nativism medan Isamaa:s idéer utmärks såväl av mjuk euroskepticism som väst-kritiska sentiment. Ekre beskriver idén om att efter kriget är slut i Ukraina måste de ukrainska flyktingarna återvända till sitt hemland annars kommer det bli en demografisk katastrof i Ukraina. Isamaa beskriver bland annat idéerna att väst inte har gjort tillräckligt för att Ukraina ska segra samt att partiet anser att EU:s militära och ekonomiska stöd till Ukraina behöver mångdubblas. När det gäller Isamaa:s resonemang om att väst inte har gjort tillräckligt för Ukraina tycks jag uppfatta en direkt kritik gentemot väst, hur de har agerat samt vad de bidragit med i ekonomiskt- och militärt stöd till Ukraina. Bland annat framförde ledamoten för Isamaa i EU-parlamentet Riho Terras¹⁵⁷ kritik mot väst och länder som Tyskland och Frankrike nyligen i en nationell debatt om att de inte gör tillräckligt i deras stöd till Ukraina. I sammanhanget av denna kritik mot väst och länder som Tyskland och Frankrike anser jag att det finns kopplingar mellan det indirekta kritiska förhållningssättet gentemot EU:s medlemsstater och deras nuvarande försvarskostnader som Isamaa uttrycker i

¹⁵⁶Europaportalen, *Bara 11 av 30 Natoländer uppfyller det militära budgetmålet.*

¹⁵⁷Merili Nael, Marcus Turovski, *Estonian MEPs: EU must be bolder in supporting Ukraine and defending itself*, ERR News.

sammanhanget gemensam europeisk säkerhetspolitik och partiets kritik mot väst. I resonemanget om att Isamaa anser att EU:s militära och ekonomiska stöd till Ukraina behöver mångdubblas uppfattar jag en kritik gentemot EU:s institutioner och i ideologiska termer genomsyras resonemanget av mjuk euroskeptiska tendenser. Inom kontexten (b) Kriget i Ukraina är Isamaa:s ledande idéer tydliga i sitt stöd till Ukraina medan Ekre:s perspektiv genomsyras av mycket begränsad stöd, och är dessutom svårtolkade.

7. Förslag på vidare forskning

Som förslag på vidare forskning vill jag föreslå att om fyra år, inför nästa Europaval 2028, analysera Isamaa och Ekre:s partiprogram och studera såvida det har skett eventuella förändringar i de ledande politiska idéerna jämfört med denna studie. Ytterligare förslag på vidare forskning är att tillämpa frågeställningen men med utgångspunkt i ett bredare urval av material för att se ifall det nya materialet lett till samma slutsatser. Exempelvis på material är tal av partiledare, debattinlägg av ledande politiker verksamma i de två nyssnämnda partierna, intervjuer av partiledare med mera. Det är värt att notera att forskningsstudierna som jämför specifikt Ekre med Isamaa inte finns, vilket gör att denna studie fyller ett vetenskapligt vakuum. Däremot finns det komparativa studier där partier med liknande politiska ideologier från olika länder jämförs, vilket medför att det trots allt finns studier som man teoretiskt och metodologiskt kan luta sig mot.

Källhänvisning

Tryckt material:

- Auers, Daunis & Kasekamp, Andres, Comparing Radical-Right Populism in Estonia and Latvia, I *Right-Wing Populism in Europe: Politics and Discourse*, Ruth Wodak, Majid Khosravini and Birgitte Mral, 235-248. London: Bloomsbury Academic, 2015.
- Barzani, Natalia, *En högerpopulistisk våg över Europa*, Masteruppsats, Linnéuniversitetet, 2023
- Beckman, Ludvig, *Grundbok i idéanalys: det kritiska studiet av politiska texter och idéer*, Stockholm: Santérus, 2005
- Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 4., [utök.] uppl., Lund: Studentlitteratur, 2018
- Betz, Hans-Georg, Facets of Nativism: A Heuristic Exploration. I *Patterns of Prejudice*, 53 no.2. 111-135. 2019
- Bobrowicz, Ryszard och Nowak, Mattias, *Divided by the Rainbow: Culture War and Diffusion of Paleoconservative Values in Contemporary Poland*, Lund: Lund university, 2021
- Braun, Virginia & Clarke, Victoria. *Using thematic analysis in psychology*. *Qualitative Research in Psychology*, Volume 3 (2), 2006: 77-101
- Burke, Edmund *Reflektioner om franska revolutionen*, Stockholm: Contra Förlag AB, 1989.
- Esping-Andersen, Gösta, *The Three Worlds of Welfare Capitalism*, Cambridge: Polity Press 1990
- Försvarsberedningen, *Allvarstid: Försvarsberedningens säkerhetspolitiska rapport 2023*, Stockholm: Regeringskansliet, Försvarsdepartementet, 2023
- Geertz, Clifford, *The interpretation of cultures*. Basic Books, New York, N.Y. 1973.
- Guerra, Simona & Trenz, Hans-Jörg. Citizens and Public Opinion in the European Union. In *European Union Politics*, Michelle Cini & Nieves Pérez-Solórzano Borragán, 219-231, Oxford: Oxford University Press, 2019
- Harvey, David, *A Brief History of Neoliberalism*, Oxford: Oxford University Press, 2005
- Hääl, Rahva. 'Pro patria (ISAMAA) national coalition party', *Nationalities Papers*, 23(1), pp. 231–233, 1995.
- Jarosak, Daniel Robert, *Euroscepticism and EKRE: how nativism influences the Euroscepticism of Estonia's largest populist radical right party*, Masteruppsats, University of Tartu: 2019.

Lauristin, Marju & Hansson, Sten. Estonia. I *Thirty Years of Political Campaigning in Central and Eastern Europe*, Milos Gregor and Otto Eibl, 27-48. Cham: Springer Nature, 2020.

Lepp, Hans, *Drömmen om Estland*, Tallinn: Tallinna Raamutrükikoda, 2022.

Linz, Juan J. An Authoritarian Regime: The Case of Spain', in *Cleavages, Ideologies, and Party Systems: Contributions to Comparative Political Sociology*, Erik Allardt and Yrko Littunene (eds) Helsinki: The Academic Bookstores, 1964: 251–83

Moffit, Benjamin, *The Global Rise of Populism: Performance, Political Style, and Representation*: Stanford: Stanford University Press, 2016

Mudde Cas, *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press: 2007

Mudde, Cas, *The far right today*, Cambridge: Polity Press, 2019

Naeem, Muhammad, Ozuem Wilson, Howell, Kerry & Ranfagni, Silvia. *A Step-by-Step Process of Thematic Analysis to Develop a Conceptual Model in Qualitative Research*, International Journal of Qualitative Methods, Volume 22, 2023

Sörlin, Sverker, *Nationalism*, Lund: Studentlitteratur, 2015

Taggart, Paul and Szczerbiak, Aleks, *Opposing Europe? The Comparative Party Politics of Euroscepticism vol.II*: New York, Oxford University Press, 2008

Kerry Walk, Kerry, *How to write an Comparative Analysis*, Writing Center, Harvard University, 1998

Digitalt material:

Antell, Gustaf, Brist på partidisciplin kan fälla Estlands folkomröstning om äktenskapet - Ekre kräver att partiet Isamaa håller sitt löfte, *Svenska Yle*
<https://svenska.yle.fi/a/7-1503589> (hämtad 2024-04-10)

Baltic News Network, Isamaa – kingmaker in Estonia's new government building
<https://bnn-news.com/isamaa-kingmaker-in-estonias-new-government-building-235273>
(hämtad 2024-04-12)

Defence Industry Europe, Greece and Turkey join European Sky Shield Initiative (ESSI).
<https://defence-industry.eu/greece-and-turkey-join-european-sky-shield-initiative-essi/>
(hämtad 2024-05-03)

Ekre, Erakond. <https://ekre.ee/erakond/> (hämtad 2024-04-16)

Ekre, EESTI EEST EUROOPAS!“ EKRE PROGRAMM 2024. AASTA EUROOPA LIIDU PARLAMENDI VALIMISTEKS.
<https://ekre.ee/eesti-eest-euroopas-ekre-programm-euroopa-liidu-parlamendi-valimisteks-2024/> (hämtad 2024-04-16)

El-Shanti, Lubna, Nationalkonservativa Ekre fördubblade stödet i estniskt lokalval, *Sveriges Radio*. <https://sverigesradio.se/artikel/nationalkonservativa-ekre-fordubblade-stodet-i-estniskt-lokalval> (hämtad 2024-04-29)

Europeiska Unionen, EP Spring 2024 Survey: Use your vote - Countdown to the European elections. <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3272> (hämtad 2024-05-03)

Europaportalen, Bara 11 av 30 Natoländer uppfyller det militära budgetmålet. <https://www.europaportalen.se/notis/2024/02/bara-11-av-30-lander-uppfyller-nat-omal-om-forsvarsbudget> (hämtad 2024-05-18)

Försvarsdepartementet, Sverige har undertecknat avtal om europeiskt samarbete om luftförsvar, *Regeringskansliet*. <https://www.regeringen.se/artiklar/2023/02/sverige-har-undertecknat-avtal-om-europeiskt-samarbete-om-luftforsvar/> (hämtad 2024-04-28)

Haglund, Fredrik, Prognos inför EU-valet: Mittenpartier behåller majoritet, *Europaportalen*, <https://www.europaportalen.se/2024/01/prognos-infor-eu-valet-mittenpartier-behaller-majoritet> (hämtad 2024-05-10)

Haglund, Fredrik, Politisk jordbävning i Nederländska valet, *Europaportalen*. <https://www.europaportalen.se/2023/11/politisk-jordbavning-i-nederlandska-valet> (hämtad 2024-04-30)

Isamaa, About us. <https://isamaa.ee/erakond/> (hämtad 2024-04-10)
Isamaa, Isamaa's programme for the European Parliament elections in 2024, <https://isamaa.ee/ep24-program-eng/> (hämtad 2024-04-16)

Jakobson, Mari-Liis & Kasekamp, Andres, The impact of the Russia-Ukraine war on right-wing populism in Estonia, European centre for populism studies, Bryssel, 2023 <https://www.populismstudies.org/the-impact-of-the-russia-ukraine-war-on-right-wing-populism-in-estonia/> (hämtad 2024-04-13)

Jegelevicius, Linas, Estonia's Conservative EKRE leader Martin Helme: We are living in a very profoundly changing time and it is very difficult to foresee where we will end up, *The Baltic Times*, <https://www.baltictimes.com/estonia-s-conservative-ekre-leader-martin-helme-we-are-living-in-a-very-profoundly-changing-time-and-it-is-very-difficult-to-foresee-where-we-will-end-up/> (Hämtad 2024-05-01)

Johnsson, Peter, Putinkramare tar över i Slovakien, *Utrikesmagasinet*. <https://www.ui.se/utrikesmagasinet/analyser/2023/september/putinkramare-favorit-i-valet-i-slovakien/> (hämtad 2024-05-02)

Koivisto, Katarina, Högerpopulister vinner terräng i Estland, *Hufvudstadsbladet*. <https://www.hbl.fi/artikel/97d25751-e8f4-4feb-be6b-2147e0da12d6> (hämtad 2024-04-29)

Kullerkupp, Nele, Perling: Isamaa only conservative party in Estonia, *Postimees*. <https://news.postimees.ee/7118879/perling-isamaa-only-conservative-party-in-estonia> (hämtad 2024-05-01)

Nael, Merili, Turovski, Marcus, Estonian MEPs: EU must be bolder in supporting Ukraine and defending itself, *ERR News*

<https://news.err.ee/1609309515/estonian-meps-eu-must-be-bolder-in-supporting-ukraine-and-defending-itself> (hämtad 2024-05-19)

Nordström, Mette, Natochefen ser ett uppsving i försvarsutgifterna- så här mycket lägger Europa på militären, *Svenska Yl*, <https://svenska.yle.fi/a/7-10051119> (hämtad 2024-05-20)

Parliament of Estonia, Estonian Conservative People's Party Parliamentary Group.

<https://www.riigikogu.ee/en/parliament-of-estonia/parliamentary-groups/estonian-conservative-peoples-party-parliamentary-group/> (hämtad 2024-04-10)

Parliament of Estonia, Isamaa Parliamentary Group.

<https://www.riigikogu.ee/en/parliament-of-estonia/parliamentary-groups/isamaa-parliamentary-group/> (hämtad 2024-04-10)

Whyte, Andrew, Mäekivi, Mirjam, Ratings: Center Party support falls to five-year low, *ERR News* <https://news.err.ee/1609329918/ratings-center-party-support-falls-to-five-year-low> (hämtad 2024-05-13)

Whyte, Andrew, & Peegel, Mari, Gallery:EKRE announces Martin Helme number one EU parliament elections candidate, *ERR News*,

<https://news.err.ee/1609291659/gallery-ekre-announces-martin-helme-number-one-eu-parliament-election-candidate>

Whyte, Andrew, Väino, Valner, Lawyer: Constitution does not allow for revoking Russian citizens' voting rights in Estonia, *ERR News*.

<https://news.err.ee/1609287633/lawyer-constitution-does-not-allow-for-revoking-russian-citizens-voting-rights-in-estonia> (hämtad 2024-05-10)